

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 8. — TELEFON: 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. 2a tuzemstvo: 15.20 L.

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in tiskanje v Italiji in tuzemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

Neprestani letalski napadi na Malto

Uničevalne akcije proti letališkim in pristaniškim napravam — Z bombami zadeta sovražna križarka

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 12. februarja naslednje vojno poročilo št. 621.

V Cirenajki nič posebnega. Letalski oddelki so napadli in deloma uničili zbirališča avtomobilskih vozil pri Elaverju.

Nemški lovci so sestrelili letalo tipa Curtisa.

Navzlic neugodnim vremenskim razmeram so nemška letala izvršila podnevne in ponočne uničevalne akcije proti letališčem na Malti in v bližini otoka zadele

z bombami največjega kalibra neko britansko križarko v srednjem delu.

Sovražna letala so hujše posledice napravila nekatere naše otoke na Egejskem morju.

Stockholm, 12. febr. d. Iz Londona javljajo, da je imela Malta v kratkem razdobju od torka pončja pa do srede popoldne dvanaestkrat letalski alarm. Tudi v sredo popoldne so se napadi Italijanskega in nemškega letalstva na Malto ponovili. O njihovem številu in povzročeni škodi londonska poročila ne objavljajo nikakih podrobnosti.

Sovražni napadi zavrženi

Nemško vojno poročilo — Novi uspehi na doneškem odseku — Letalske akcije v Afriki — Angleške letalske izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. febr. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na vzhodu so bili zavrženi ponovni številni sovražni napadi. Na doneški fronti nadaljuje nemška, rumunska in hrvaška četa svoje napade, potiskajoč sovražnika navzlic vztrajnemu odporu dalje v ozadje. Na srednjem bojišču je bila skupina sovražnikov, ki je bila obkoljena že pred več dnevi, v srčih borbah še bolj stisnjena.

V severni Afriki živahno izvidniško delovanje na obeh straneh. Nemški oddelki bojnih in bombnih letal so učinkovito bore proti sovražni motorizirani koloni.

Na pomorskem področju pri Malti so nemški bombniki zadeli z bombami križarko razreda »Dido«. Razen tega so bili nočni in dnevi napadi letalskih sil usmerjeni proti letališčem, pristaniškim napravam in skladiščem goriva na otoku.

Preteklo noč so se ponovili napadi britanskih bombnikov na južnozapadno ozemlje Nemčije, kjer so povzročili manjše izgube med civilnim prebivalstvom.

V razdobju od 31. januarja do 10. februarja je britansko letalstvo izgubilo 67 letal, med njimi 39 nad Sredozemskim morjem in severno Afriko. V istem času je bilo v borbah proti Veliki Britaniji izgubljenih 13 lastnih letal. Kapetan letalstva v lovski eskadri Bär je dosegel svojo 89. in 90. zmago v zraku.

Finski odsek

Helinski, 13. febr. s. V pregledu operacij v zadnjih dneh, poročajo glavni stan, da so Sovjeti samo v zadnjem tednu v južnem odseku fronte v vzhodni Kareliji imeli nad 5.000 mrtvih. V tem odseku se je v zad-

njih 24 urah neki sovjetski polk, ki se je obnovil v zadnjih dneh po velikih izgubah, napadel ponovno finske položaje a je bil vedno odbit in je pustil na terenu 400 padlih. Na drugih odsekih te fronte, so bojševiki, še naprej zmanj napadali finske položaje in utrpeli znatne izgube. Na fronti Karelijske ožine in Svira, je finsko topništvo še naprej uničevalo sovražne defenzivne postojanke. Na Sviru je bil uničen sovjetski izvidniški oddelk.

Odlikovanje letalca

Berlin, 13. febr. s. Hitler je odlikoval po smrti kapitana Kaldarcka poveljnika skupine letal, s hrastovim listom viteškega reda železnega križa. Kapitan Kaldarck je junaka padel 3. februarja v letalskem dvoboju.

Pri Severnem rtu potopljena sovražna podmornica

Berlin, 13. febr. s. Pred nekaj dnevi je posadka nekega nemškega rušilca, ki je ponoči križaril v bližini Severnega rta, z globinsko bombo zadela neko sovražno podmornico. Podmornica se je potopila. V svojem poročilu je poveljnik rušilca navedel, da je vzbudila njegovo pozornost senca na morju, ko je ponoči križaril po morju. Približali smo se previdno senci, ki se je kmalu izkazala za sovražno podmornico.

Maršal Kvaternik v Rimu

Rim, 13. febr. s. Danes bo uradno obiskal Rim maršal Kvaternik, šef oboroženih sil Nezavisne Hrvatske. V njegovem spremstvu bodo razne vojaške osebnosti.

Pogreb ministra dr. Todta

Kancelar Hitler o zaslugah svojega zvestega sodelavca

Berlin, 13. febr. s. Z resnično svečanostjo je bil včeraj popoldan pokopan nemški minister Fritz Todt. Civilni obredi so bili v kancelarski palači. Posebno pozornost je vzbudil venec, ki ga je poslal Duce. Ceremonije so se udeležili vsi najvidnejši člani nemškega javnega življenja in organizacij stranke ter najvišje osebnosti iz nemških znanstvenih in umetniških krogov. Navzoč je bil tudi veleposlanik Dino Alfieri.

Točno ob 15. uri je Hitler stonil v dvorano. Ostal je nekaj trenutkov zbran pred mrtvaškim odrom nato pa je s kratkimi besedami proslavil lik umrlega. Z ganihim glasom je govoril o genialnem nemškem zvestem narodnem socialistu in tovarišu ter prijatelju katerega izguba je za nemški narod nenadomestljiva. Potem je podčrtal plodno življenje umrlega in njegove velike uspehe, ki so se pričele z gradnjo nemških avtomobilskih cest, ki proslavljajo čudež tehnike in umetnosti in ki bodo po vojni še nadalje razvite. Omenil je potem zgodovino Siegfriedove črte. Ko se je po Churchillovi krivdi in po krivdi njegovih sovražnih hujskačev pričela kazati na evropskem horizontu vojna nevarnost, sem se odločil zaradi na zapadni meji Nemčije nemreknostno trdnjavo, ki se bo lahko upirala sunku sovražnika, če tudi bi bile nemške sile zaposlene začasno na Vzhodu. Samo en mož bi bil sposoben ustvariti to idejo in kar je še bolj važno, ustvariti in hitro. Dr. Todt je Hitler v maju leta 1938 dal natančno navodila in polnomočje. Na kasneje, do septembra, je moralo biti dokončanih 5000 utrdb od 12.000 predvidenih in številno teh se je postopoma dvignilo na 32.000. Izkušnja iz let je podčrtala Hitler me je prepričala, da nobena vojaška sila na svetu ne bo mogla nikoli zavzeti Siegfriedovo črto.

Hitler je nato poveljeval ogromen delež Todtove organizacije v toku vojne na zapadu in na vzhodu, glede obnovitve cest, mostov, viaduktov in bivalnih in glede vojnih naprav z zgraditvijo močnih utrdb in podmorskih oporišč ob obalah Francije. Imenovanje za ministra za vojsko in municijo je nekonečno vzdrževalo udeleževanje Todta. Todt je bil je izjavil Hitler brez dvoma največji organizator, ki ga je kdaj imel nemški narod. Človek, ki je delal s skrajno mašno skupino sodelavcev in ki je odpravil v hirokracijo Hitler je končno govoril o sposobnostih pokojnega in o nje-

govem plemenitem srcu. Zadoštevajo to, da v stranski in med svojimi sodelavci ni nikoli imel sovražnika. Človek, ki je povečeval milijonov delavcev je bil socialist v pravem smislu besede. Že od mladosti je moral trdo delati da si je zaslužil kruha in je doimel, da prepoved Nemčije ne more priti z obnovitvijo starih oblik temveč samo s socialno duhovno in miselnimi revolucijo. Ko je bila Siegfriedova črta skoraj dokončana in se je pričela poljska vojna, sem hotel podeliti dr. Todtu, je nadaljeval Hitler, viteški križ todta dr. Todt je to odklonil. Ne da bi hotel zmanjšati vrednost tega visokega vojaškega odlikovanja sem razumel, da bi bilo neprimerno za izredne zasluge dr. Todta. Pozneje sem se odločil ustanoviti poseben red, imenovan po njem in namenjen tistim, ki bi si pridobili nenavadne zasluge. Po vojni v Franciji, sem potem govoril z dr. Todtom in mu spomnil, da bo on dobil prvi nadstirni red tega odlikovanja. Izredno skromen kakor je bil, pa ni hotel o tem nič slišati. Danes mu v imenu nemškega naroda po smrti izročam najvišje odlikovanje tega reda. Hitler je zaključil svoj govor z omenitvijo tega kar pomeni smrt dr. Todta zanj osebo. Imel sem z njim, je rekel ne samo najzvestejšega sodelavca, temveč sem z njim izgubil tudi prijatelja. Smatral bom njegovo smrt kot delež narodnega socializma v osvobodilni vojni našega naroda.

General Lopez Pinto umri

Madrid, 13. febr. s. V Cartageni je nenadoma umrl v starosti 65 let general Lopez Pinto, ki se je izkazal v španski državljanski vojni.

V Madridu obsojena sovjetska agitatorica

Madrid, 11. febr. s. Sodišče za politične prestupke v Madridu je obsodilo znano agitatorico Margarito Nelken, ki je pred leti prišla iz Rusije na globlo 10 milijonov pet in izgubo španskega državljanstva.

Otvoritev seja Sabora

Zagreb, 12. febr. s. Otvoritev seja Sabora je sklicana na dan 23. februarja.

Zadnji boji v Singapuru

Japonsko poveljstvo je stavilo rok za evakuacijo civilnega prebivalstva, nakar bo sledil splošni napad na ostanke angleških utrd

Tokio, 13. febr. s. Ker je bil poziv generala Jamasite, poveljnika trdnjave Singapur za predajo zavržen, je japonsko vrhovno poveljstvo odredilo rok za evakuacijo civilnega prebivalstva iz Singapura, nakar bo sledil splošni napad na ostanke trdnjav, ki so še v rokah angleških sil.

Tokio, 13. febr. s. Imperialni glavni stan poroča, da so močne enice japonske vojske prišle s silno ofenzivo, da zlojmo angleški odpor okrog vodnih rezervoarjev v osrednjem delu Singapurskega otoka. Tik pred padcem Singapura je znanj japonski pomorski strokovnjak Masalori Hito izjavil, da se je angleška obramba črta prestavila proti Aleksandriji v Sredozemlju, med tem ko je japonska napadala črta se pomakla naprej za znatno širino milj. Hito je zatrdil, da je glavni pomen padca Singapura v tem, da Anglija ne more več ogroziti s protinapadom svojih velikih oklopnih in svojih bojnih križark Japonske ker nima več primernih oporišč Japonska pa se lahko posluži Singapura kot oporišča za svoje velike pomorske enice proti Indijskemu Oceanu in japonskemu morju ter izvaja lahko vedno večje nadzorstvo nad temi morji. Dokler je bil Singapur v angleških rokah, je obstajala vedno možnost za morebitni protinapad z angleške strani. Zdi pa je to popolnoma nemogoče, kajti edino pomorsko oporišče, ki je v Orientu ostalo Angliji, je Aleksandrija v Egiptu, od koder ni mogoče napasti Japonske.

Napad se je pričel

Tokio, 13. febr. s. Japonske sile, ki se nahajajo v severozapadnih predmestjih Singapura, so pričela z delom čiščenja. Obnovile so borbo za uničenje angleških sil, ki so še v mestu. Pred pričetkom te operacije, so Japonci z letali svetovali prebivalcem, naj gredo na varno in pričakuje prihoda japonskih čet. Japonsko poveljstvo je storilo vse, da bi sovražnik opustil nekoriščno brambo, ki bi povzročila samo trpljenje neborcem. Napad se je pričel po odgovoru angleškega poveljstva, ki je odbilo poziv k predaji.

Bombe na Singapur

Tokio, 13. febr. s. Z nekega malajskega oporišča poročajo, da je eskadrija japonskih bombnikov včeraj znova hudo bombardirala postojanke okrog Singapura. Druga skupina japonskih bombnikov je napadla 3000-tonsko tovorno ladjo v singapurski luki in jo hudo poškodovala.

V zapadnem delu mesta

Tokio, 13. febr. s. Včeraj ob 14. uri krajevnega časa so japonske čete vdrle v zapadni del mesta Singapura.

Japonci zasedli najvišjo točko na singapurskem otoku

Tokio, 13. febr. s. Japonski glavni stan je objavil, da so japonske sile, ki operirajo na Singapurskem otoku, včeraj jutraj v zaletu zavzele Bukit Timah, najvišji kraj na Singapurskem otoku, ki je le 9 km oddaljen od Singapurskega mesta. Kraj leži 177 m visoko nad morjem. Japonske sile tam nadaljujejo svoj pohod in neposredno zasledujejo umikajočega se nasprotnika.

10 ladij zadetih od bomb v singapurski luki

Tokio, 13. febr. s. Po vesteh z nekega vojaškega oporišča na Malajskem polotoku so bombniki japonske vojske napadali 25 trgovskih ladij, ki so se odpravljale iz Singapura z večjim delom bremenljiv trdnjav, med tem ko je bitka za Singapur v polnem razvoju. Japonsko letalstvo je zadelo v polno 10 ladij in zažgalo eno 3000-tonsko in eno 2000-tonsko ladjo. Japonska letala so lahko svobodno preletela Singapurski otok, ne da bi našli na odpor s strani sovražnih letal in niso samo podpirala napredovanja sil na kopnem, temveč napadala tudi utrdbe, sovražne oskrbovalne kolone in vojaške naprave. Eden izmed objektov je bila trdnjava Changi v središču mesta Singapura, ki je bila napadena z bombami največjega kalibra. Za borbo onesposobljene so bile tudi trdnjave Blacang na otoku Malti in Basir ter Pintjang.

Od pričetka vojne je japonska mornarica potopila v singapurskih vodah dve torpedovki, eno pomožno bojno ladjo in 5 transportnih ladij ter je poškodovala hudo 17 trgovskih ladij. Uničenih je bilo tudi 124 letal. Japonsko mornariško letalstvo je izgubilo samo 8 letal.

Hitlerjeva čestitka

Berlin, 13. febr. s. Iz svojega glavnega stana je ob priliki zavzetja Singapura Hitler poslal japonskemu cesarju brzojavno svoje prisrčne čestitke. Zunanji minister von Ribbentrop je sporočil predsedniku japonskega ministrskega sveta in zunanjemu ministru Tozu čestitke nemške vlade.

Glavno mesto Bornea zasedeno

Tokio, 13. febr. s. Imperialni glavni stan poročuje, da so japonske čete zasedle mesto Martaban ob desnem bregu reke Salween. Mesto je velike strateške važnosti. Popolnoma je bilo zasedeno tudi mesto Vangerasin ob južni obali nizozemskega Bornea. To je južni kraj ob rekah Martapura in Barito, 20 km od morja in glavno mesto

nizozemskega Bornea. Mesto ima 65.000 prebivalcev in je središče za izvažanje premoga, petroleja in kavčuka.

Tudi Makasar zaseden

Tokio, 13. febr. s. Imperialni glavni stan obvešča v poročilu, izdanem ob 19.45 japonskega časa, da je poseben izkrcani zbor japonske mornarice popolnoma zasedel Makassar in Cosmato ob južni obali Nove Britanije.

Tojo bo govoril po padcu Singapura

Tokio, 13. febr. s. Iz verodostojnega vira se doznav, da bo ministrski predsednik Tojo takoj po padcu Singapura govoril v poslanski zbornici in v zbornici paritev ter opozoril na pomen zasedbe tega oporišča tudi s stališča vojne politike Japonske v bodočnosti. V tukajšnjih krogih menijo, da bo govor prav tako važen kot govor Toje,

Usoda angleških čet je zapečaten

Tokio, 13. febr. s. Listi se še naprej v dolgih dopisih bavijo s padcem Singapura ter proslavljajo hrabrost in junaštvo japonskih vojakov. »Nichi-Nichi« piše, da sovražnik preostaja samo predaja če noče biti popolnoma uničen. List omenja, da so Angliji v malajski vojni, ki je trajala 2 meseca, izgubili 75.000 ljudi in da so preostali, ki jih je 30.000 obkoljeni in se zaradi tega ne morejo več upirati. Usoda teh 30.000 ljudi angleške vojske v Vzhodni Aziji je hujša kot ona, ki je zadela angleško vojsko v Dunkerqueu, na Kreti in v Grčiji, kajti tedaj so imele angleške čete na razpolago sredstva in pota za umik, dokim so na Singapur zdej vse ceste zaprte. Število ujetnikov, zlasti Avstralcev in Indijcev se vsak dan veča in mnogi imajo pri sebi letake japonskega poveljstva, s katerimi je japonsko poveljstvo ponovno pozvalo branilce Singapura, naj prenehajo z odporom, ki je brez izgleda in s tem prepreči nadaljno prelivanje krvi. Nekateri Avstranci so izjavili, da so prišli v Singa-

pur pred 13 meseci in so jim reči in ponavljali da jim bodo močni oddelki prišli kmalu na pomoč. Teh oddelkov nikoli ni bilo. Avstralski oddelki so izgubili v vojni na Malaji okrog 6.000 ljudi. Kar jih je ostalo, so utrujeni in razočarani. Ponavljajo, da imajo dovolj vojne, ki se bije samo po volji in za interese Anglije. Drugi listi pišejo, da je bil Hongkong zavzet v enem tednu. Singapur pa, ki je veljal za nezavzeto trdnjavo, po zatrdilih angleškega generalnega štaba je padel v treh dneh. Angleški visoki oficirji, ki so bili poslani iz Londona in so na skrivaj opazovali japonsko vojsko, so vedno kazali nekakšen prezir za japonski glavni stan, v katerem so, kakor so izjavili oficirji brez kulture in zadostne priprave za vodenje moderne vojske. Vrsta neuspehov Angležev, katerih vrhunc je padec Singapura, najmočnejše trdnjave, je gotovo znatno spremenila mnenje generalov Jurija VI. Bolj kot kdje drugje se je jasno pokazala v Singapur nespособnost angleškega poveljstva.

Torpedirana ameriška petrolejska ladja

Buenos Aires, 13. febr. s. Ameriško mornariško ministrstvo javlja, da je bila ob atlantski obali torpedirana ameriška petrolejska ladja »Wiltsele«, ki je pripadala družbi »Atlantic Refining«.

Protiangleške demonstracije v Indiji

Bombay, 13. febr. s. Vrenje med nacionalisti se razširja na vso Indijo. Tudi v Rahoreu je prišlo do protiangleških demonstracij. Policiji je komaj uspelo razpršiti demonstrante.

Katastrofa za Anglijo

Singapur je ključ do vsega angleškega imperija v Aziji

Stockholm, 13. febr. s. Med vsemi londonskimi listi je »Daily Express« padec singapura posebno pri srcu in označuje ga kot pravo katastrofo za Anglijo. List objavlja pisma naročnikov, ki se vprašujejo, ali je bilo vredno potrošiti toliko milijard za utrditve Singapura, o katerem so trdili, da je popolnoma nezavestno oporišče, pa je to oporišče na prvem napadu padlo. Kakor pišejo listi, so Angliji zdej v najbolj črnem razpoloženju od pričetka vojne. Stockholm, 13. febr. s. Bliskovito zavzetej Singapur je naredilo v vsej švedski ogromen vtis, ker so tudi švedski smatrali, da je to angleško oporišče v Vzhodni Aziji najvažnejše na svetu. Singapur je bil, poudarjajo listi v Stockholmu v svojih komentarjih, ključ do vsega angleškega imperija v Aziji.

Nenadomestljiva izguba za Angleže

Rim, 13. febr. s. Angleška pošluzbena agencija beleži v svojem komentarju o Singapuru med drugim, da bo izguba Singapura v vsakem primeru nenadomestljiva. Nevarnost za Nizozemsko Indijo bo postala neposredna, čim bodo Japonci lahko pričeli svoje operacije s singapurskega oporišča. »Daily Express« beleži, da angleški narod

z veliko skrbjo sprejema vest o padcu Singapura. Sedaj pač vsak razume da je proti nam silen nasprotnik, ki je enako močan kakor os. Sile, ki jih Japonska postavlja v borbo na kopnem in v zraku, se sijajno izveščane. Tudi kar se tiče uporabljanja tankov, jim angleške sile niso kos. Usodna bitka za Singapur je izvala pravo konsternacijo med angleškim narodom. Anglija mora računati še z drugimi hudimi udarci z japonske in osne strani ter z nadaljnjo izgubo ozemlja in prestiža.

Pesimizem v Londonu

Rim, 13. febr. s. Tragedija malajske vojne se je očito zaključila v Singapur, je izjavil poročevalec londonskega radia Robert Fraser. V Birmaniji, je nadaljeval Fraser, se zdi, da so Japonci prekorčili reko Salween in napredujejo, kar povzroča skrb, proti česti, po kateri doteka anglo-ameriška pomoč Čangkaški vojski. Na Filipinih se nahajajo čete generala Mac Arthura v skrajno kritičnem položaju. Od zapada in vzhoda prodirajo Japonci proti Javi z namenom zadati sovražniku v južno zapadnem Pacifiku smrten udarec. Fraser končno priznava, da se je prva faza ofenzive na Pacifiku zaključila z zmago Japoncev. Napovedi za bližnjo bodočnost niso vesele.

Odnos treh front

Borbe na vzhodni fronti, v Libiji in vzhodni Aziji so v neposredni medsebojni zvezi

Monakovo, 13. febr. s. Včerajšnji komentarji bavarskega tiska so izključno posvečeni padcu Singapura. »Münchener Neueste Nachrichten« poudarjajo med drugim, da bi bilo mogoče preprečiti izgubo Singapura, če bi se Churchill ob pravem času odločil poslati zadostno količino tankov in letal na Malajski polotok, namesto, da je zbral vse sile za izjalovljeno ofenzivo v Libiji. Brž ko bodo japonske sile lahko nazorovale otok Sumatro se bo pričelo novo odločilno poglavje v borbi sil trojnega pakta in tedaj se bodo posledice padca Singapura pokazale ne samo v Indiji, temveč tudi v Bližnjem in Srednjem vzhodu. Glede sedanjih borb v Libiji piše list v dopisu iz Rima, da so se položaji čet osi utrdili po izjalovljenem angleškem napadu vzhodno od El Nefidija in da so se razbiliti zopet angleška upanja, da bi bilo mogoče zaustaviti italijansko-nemške sile med Ain el Gazal in El Mehiljem. »Nürberger Zeitung« piše v zvezi med tremi velikimi frontami na vzhodu, v Afriki in v Vzhodni Aziji in omenja, kako je Stalin ob obletnici sovjetske revolucije očital Londonu pomanjkanje druge fronte v Evropi in kako je London nekaj dni nato, ko se je pričela ofenziva v Libiji, mišlil, da bo odgovoril Mreki in je govoril o pričakovanih uspehih angleške ak-

cije v Afriki. Popolnoma razumljivo je, da se Sovjeti zdej razburjajo in da Moskva ne veruje več v anglosaške vojne sposobnosti. Razprti med Moskvo, Londonom in Wahingtonom se bodo izmenjevali v prihodnjih tednih. Libija, Singapur, Rangun in Nizozemska Indija bodo predmeti najvažnejših razgovorov med zavezniki. Med tem bje Nemčija na vzhodni fronti gigantsko policijsko vojno, ki postaja čedalje bolj odločilno važna. Med njo in borbo v Libiji in na Pacifiku obstoja odnos, silčen onemu v komunikacijskih vrših. Neuspeh srditega sovjetskega poizkusa zlomit nemški odpor, se bo kmalu pokazal ne samo v vojaškem pogledu, temveč tudi v političnem in bo imel v pravem smislu besede svetovne posledice.

Zima v Španiji

Madrid, 12. febr. s. Po raznih španskih pokrajinah še vedno sneži. Posebno visoko je sneg zapadel v pokrajini Murciji, kjer je ponekod dosegel višino enega metra. Promet je tam prekinjen. Na železniški progi proti Cartageni je vlak občital v snegu. Tudi v bližini Albaceta je zamedlo tovorni vlak iz Los Lamosa so potnikom v enem izmed obeh vlakov z letali pripeljal nekaj hrane in odej. Skupine delavcev so že na delu, da obema vlakoma izkrižjo pot.

Sprememba straže pri Fašistični zvezi

Lepa svečanost v dvorani GILL-a — Obsežno delo Stranke v novi pokrajini — Trije pomembni nagovori

Ljubljana, 13. februarja

V telovadnici ljubljanskega GILL-a je bila včeraj dopoldne slovesnost izmenjave posloj pri Fašistični zvezi v novi pokrajini. V veliki dvorani, ki je bila okrašena s trobojnicami in liktorskimi fašisti, se je zbralo močno zastopstvo Milice, oddelkov univerze in orožju, Skvadristov in vseh Fašistov, ki se nahajajo v Ljubljani. Z dežele so prišli zvezni nadzorniki in šefi središč.

Na odru je bila ob častni straži zastava ljubljanskega Fašija. Kakor je bilo objavljeno v uredbenem listu P. N. F., je predsedoval slovesnosti strankin inspektor David Fossa. Ob 10. uri so ob živahnem pozdravu navzočih stopili v dvorano David Fossa, Visoki komisar Emilio Grazioli, poveljnika armadnega zbora general Roberti, novi zvezni tajnik Orlando Orlandini, poveljnik divizije general Orlando, poveljnik divizije general Orlando, Kvestor comm. Messana, zvezni podtajnik Gatti, karabinjerski major Lombardi, zvezni podpoveljnik GILL-a prof. Cassani, pokrajinska zaupnica De Vecchi in drugi prvaki.

Visoki Komisar Ekske, Grazioli, ki zapuša posle zveznega tajnika, je pozval navzoče, naj posvetijo udano misel Nj. Vel. Kralju in Cesarju ter Duceju, ter je spregovoril nato spominske besede visokega priznanja za padle v vojni in v revoluciji.

Potem ko je prisrčno pozdravil Davida Fossa, ga je Visoki komisar prosil tudi v imenu fašistov nove pokrajine, naj sporoči: Tajniku Stranke, ki je simbol žrtve in hrabrosti nove Italije, zagotovilo, da se fašisti v novi pokrajini ob vzhodni meji domovine popolnoma zavedajo odgovornosti in naloge, ki jim je bila poverjena, in so odločeni opravljati to naloge s silo, ki jim prihaja s poveljem Duceja: Verovati, ubogati, boriti se!

Svoje dosedanje mesto zapuščajoči Zvezni tajnik je nato pozdravil tovariše GUFFA pod orožjem. Nato je iznesel podatke o sili Zveze in pripadajočih organizacij.

Stranke, po katerih je doslej 8629 oseb pristopilo brez kakršnegakoli pritiska v te organizacije. Od teh je največje število vpisancev v ljubljanski GILL, v katerega so se mogli, kakor je znano, vpisati otroci samo s pismenim pristankom družinskih poglavarjev.

Cvoroč o doseženih uspehih, je Ekske. Emilio Grazioli nato poudaril, kakšno delo so opravili njegovi sodelavci in fašisti, katerim vsem se zahvaljuje, zatrjujoč zveznemu tajniku Orlandinu, čigar preteklost hrabrega borca in prostovoljca je poudaril, da bodo vsi, ki imajo čast nositi črno srajco v novi pokrajini, še naprej učinkovito in navdušenim sodelovali s stranko. Po Visokemu komisarju je govoril zvezni tajnik Orlando Orlandini, ki mu je zaupanje Ducejevo določilo voditi fašizem v tem važnem odseku. Zvezni tajnik je prisrčno pozdravil Visokega komisarja in tovariše, izražajoč posebne priznanje besede Ekske. Grazioliju za delo, ki ga je opravil s tako važnimi uspehi, in je izrazil prepričanje, da bodo hierarhi in fašisti s svojim delom v prid Stranke nadaljevali z enako vnetostjo in v bodočnosti, kajti pohod se nadaljuje proti cilju, ki ga je določil Duce, po poti, ki je zaznamovana s krvjo in z žrtvijo padlih. Inspektor Stranke David Fossa, je sporočil fašistom prisrčni tovariški pozdrav Tajnika Stranke in vzel na znanje poročilo Ekske. Graziolija o plodno opravljenem delu. Rekel je, da je po premagovanju prve faze organiziranja stranke z rezultati nad slehernim pričakovanjem, po zaslugi vztrajnega, inteligentnega in navdušenega dela Fašista Graziolija, čigar delovanje v Stranki je omenil, bilo nujno deliti obe funkciji, da se prilagodi tudi nova pokrajina v tem važnem odseku življenju družin pokrajini.

To dejanje je nov dokaz normalizacije te zemlje, za katero absolutno last jamčijo vojski, ki so s svojo modrostjo, s svojimi krepostmi in s svojim orožjem tvorci najbolj sigurne bodočnosti domovine. Poleg

tega dela bo potekalo delo Vlade in Stranke z enako obsednostjo in navdušenjem, kajti samo z združitvijo naporov in namenov, je mogoče doseči v naprej določeni cilj.

Govorec o sedanjem stanju, je govoril orisal zelo pomembno borbo brez kompromisov, ki jo bi bila nova Evropa proti boljševizmu in proti zahajajoči demokraciji, poveljujoč vrednost pozitivnega duha in delež naših vojakov z zmagi. Potem ko je naslovil najbolj tovariški pozdrav zveznemu tajniku Orlandinu, je orisal delo, ki ga bo opravila Stranka in naloge, ki pripadajo hierarhom in podrejenim v novi pokrajini, izjavljajoč prepričanje, da bo tovariši Orlandini, ki je prostovoljec in vojni ranjenec, zastavil pri novi nalogi vso silo svoje vere in svoje pripravljenosti. Ob zaključku svojega govora je hierarh prošil poveljnika armadnega zbora, naj sporoči pozdrave Stranke vojakom in Črnim srajcem, ki v posadkah in utrdbah služijo na vzhodni meji Italije s tistim navdušenjem in neupogljivostjo, ki sta znak njih zvestobe in discipline.

Slovesnost se je zaključila z pozdravom Duceju in s petjem Giovinetze. Iz sedišča GILL-a, so se hierarhi in zastopniki oblasti podali na pokopališče, kjer počivajo trupla v ujetništvu v teku vojne 1915—1918 umrlih vojakov. Tu je zvezni tajnik položil lovorec venec. Od tu so se Visoki komisar, Inspektor Stranke in zvezni tajnik podali v dom Fašija, kjer so pregledali urade in organizacije Federacije, nato pa so si ogledali še sedeže pokrajinskega Dopolavora, GILL-a, poveljništva bataljona Črnih srajcev ter vojaško bolnico, kjer sta se Inspektor PNF in zvezni tajnik razgovarjala z ranjenci in bolniki.

Ob 13.30 so hierarhi obiskali nekaj jedilnic GILL-a v Ljubljani. Od tu so odšli v urade Zveze delavcev in Zveze delojemalcev, kjer so jih sprejeli ravnatelji ter so končno zaključili obhod z inspekcijo Borze dela, kjer jih je pozdravil predsednik te ustanove.

Položaj delavstva na Hrvaškem

Zagreb, 11. februarja

V primeri s prejšnjimi razmerami se je gmočni položaj delavcev na Hrvaškem znatno izboljšal. O tem piše »Hrvatski narod« v eni svojih zadnjih števil in pravi, da je položaj hrvaških delavcev v pogledu zaslužke, delovnega časa in stanovanja sedaj urejen tako, da v resnici odgovarja zahtevam novega časa ter interesom delavcev in njihovih družin. Hrvatska posveča veliko pozornost delavskemu stanju in zato je delo na »hrvaškem povzdignjeno na dostojno višino in se visoko ceni.

V bivši Jugoslaviji socialna zakonodaja sploh ni prihajala do veljave, — nadaljuje »Hrvatski narod« — in zato je povsem razumljivo, da je bilo delavstvo v takih razmerah nezaščiten. Zato se je gibal delavski zaslužek od 1.60 do 2 din za delovno uro, a delovni čas je bil neomejen, čeprav je plačeval delodajalec v večini primerov delavcu samo zaslužek za 8 delovnih ur. S takim zaslužkom si večina naših delavcev ni mogla privoščiti za obed niti kosčka kruha in glavice čokolade, da se o zdravem stanovanju in kolikor toliko dostojni obleki in obutvi niti ne govori.

Med prvimi ukrepi na polju socialnega delovanja na Hrvaškem se je ministrstvo socialne politike najprej lotilo pravične ureditve vprašanja najnižjih mezd za delavce in najnižjih dovoljenih plač za privatne nameščenice. To vprašanje je bilo urejeno v zadovoljstvo delavcev in name-

ščencev z zakonsko odredbo o najnižjih dopustnih plačah. Poleg najnižjih dopustnih mezd po delovni uri je bila določena tudi draginska doličala, ki zagotavlja delavcu nakup vseh za življenje potrebnih stvari, ker se dokladi vedno ravna po dragini. Poleg vsega tega so nameščenici in delavci zaščiteni tako, da delajo v zdravih pisarnah in delavnicah, a delovni čas sme trajati samo 8 ur. V izjemnih primerih, kjer je potrebno čezurno delo, dobe delavci posebne nagrade. »V naši socialni zakonodaji — nadaljuje list — je posvečena posebna pozornost delavcem in zanje veljajo posebni predpisi, ki jih v vsakem primeru ščitijo. Tako so veliki župani izdali naredbi o zaščiti žen in otrok. Noseče žene ne smejo biti zaposlene pri nočnem delu. Otroci izpod 12 let sploh ne smejo biti zaposleni kot samostojni najeti delavci, temveč samo pri najlažjih delih kot pomočniki v pomoč staršem, delavcem, starišim rodbinskim članom odnosno skrbnikom, ki delajo pri poednih delodajalcih. Ženske, v kolikor so zaposlene tam, kjer je to sploh dovoljeno, imajo pravico do enakih plač, odnosno mezd kakor moški.«

V neodvisni Državi Hrvatski je dela in zaslužke dovolj za vsakogar, ki hoče vnesti delati. Hrvatsko delavstvo se je z vneto oklenilo dela, ker se dobro zaveda, da služi s tem ne samo sebi, temveč tudi svoji narodni skupnosti. — zaključuje »Hrvatski narod« svoj članek.

Pouk na strokovnih nadaljevalnih šolah

Potreba voznih olajšav na tramvaju

Ljubljana, 13. februarja

Na večini strokovnih nadaljevalnih šol v Ljubljani se je začel pouk redno ob začetku šolskega leta septembra. Na ostalih šolah, ki so dobile zdaj učilnice, se je pa pouk začel prejšnje dni. Posamezne vajeenske šole imajo letos druge šolske prostore kakor prejšnja leta. Precej jih je na periferiji, kjer jih prej ni bilo.

Zenska strokovna šola za umetne in oblačilne obrti, ki je bila prejšnja leta pri Sv. Jakobu, se je preselila v novo poslopje meščanske šole na Viču. Pouk se je začel 27. januarja.

Strokovna nadaljevalna šola za mehanično tehnične obrti je ostala na Ledini. Pouk se je začel 27. januarja.

Obča strokovna nadaljevalna šola se je preselila v Vrtače v meščansko šolo za Bežigradu. Pouk se je začel prejšnji teden. Šola obiskuje 99 vajencev in 101 vajenka. To šolo obiskujejo vajenci naslednjih obrti: brivske in frizerske, živilske stroke (peki in mesarji) ter vrtnarji. Število učencev se bo še povečalo.

V sredo se je začel pouk na strokovno nadaljevalni šoli za moške oblačilne in umetne obrti. Ta šola je imela prejšnja leta učilnice v ljudski šoli na Prulah. Le-

tos se je preselila v šolo v Zg. Siški. Prvi dan pouka je šolo obiskalo 83 učencev. Ko se bodo učenci lahko posluževali voznih olajšav na tramvaju, bo obisk nedvomno boljši. Po strokah je na tej šoli 39 krojaških, 10 čevljarških, 11 torbarskih, 6 pleksarskih in 6 tapetniških vajencev. Nekateri druge stroke so zastopane le z enim vajencem ali dvema.

Strokovno nadaljevalna šola za stavbne obrti je bila prejšnja leta v ljudski šoli na Grabnu. Letos se je preselila v meščansko meščansko šolo.

Iz vrst staršev in obrtniških mojstrov je izšel predlog, da bi bile učencem strokovnih nadaljevalnih šol v Ljubljani priznane posebne tramvajске vozne olajšave. Mnogim vajencem je nemogoče peš obiskovati šole pozimi, ker imajo predele. Zato bi bilo potrebno, da bi dovolili učencem zelo znižano voznino, ali pa bi jim naj celo dali brezplačne vozovnice. To bi bilo v interesu neoviranega ter uspešnega pouka na vajenskih šolah. Strokovne nadaljevalne šole v Ljubljani vzdržuje predvsem mestna občina; če bi tramvajsko podjetje nudilo vajencem razne olajšave, bi to ne bila prehuda žrtev za občino.

Izpred okrožnega sodišča

Zaupanje tihotapcu je vedno riskantno

Ljubljana, 13. februarja

Pred sodnikom poidecem okrožnega sodišča se je v četrti dopoldne vrstilo večje število prav zanimivih obtožencev. Razprave, ki so v veliki dvorani v prvem nadstropju, letos le redko obiščejo poslušalci v večjem številu. Tudi to pot jih ni bilo veliko.

Tihotapski posel je izredno nevaren in že mnogo ljudi je pri njem izgubilo življenje. Vendar se jih še vedno najde dovolj, ki se mu zapisejo s srcem in dušo.

Tihotapci le redko delajo sami. Znajdejo se skupaj ljudje, ki jih tečnost tihotapljenja združuje v tesno delovno odnoso in v pomoč so si tako pri prehajanju meje kakor pri razpredaji blaga. Tihotapec bo le redko izdal svojega tovariša, le redko bo v še tako veliki stiski odkril svoje »strgoške in prometne« zveze. Tak je red in običaj med tihotapci. Vse drugačni pa so običajni odnosi, če stopi tihotapec h komu v službo. Ne samo da je le redkokdaj zadovoljen s plačilom za prethitopno blago, prav rado se nameri, da se zavedajoč se, da mu delodajalec zaradi kaznivosti ne more bogve kaj, polasti kakšnega kosa dragocenega tovara, da ni preveč natančen v svojem poslu in da po mili volji zvišuje tarife. Sploh je v takih primerih tihotapsko blago zelo privlačno za vsakogar, kdor pride z njim v stik.

To je skušal tudi neki Ljubljčan, ki je imel onkraj meje nekaj dragocenega blaga: usnja in čevlje. Ker je že precej v letih in mu najbrže manjka primerne podjetnosti, je stikal za človekom, ki bi bil pripravljen prenesti mu blago skrivaj preko meje. Res se mu je posrežilo iztakniti nekega poklicnega tihotapca, menila sta se za tarifo, toda zdi se, da sta se hote ali nehoti slabo razumela. Tihotapec je namreč zahteval 100 lir od vsakega zavtika, ki bi ga prenesel čez mejo, naročitelj na menda za tako visoko ceno, ko je bil del blaga že enkrat tožran, ni bil navdušen.

Pred sodnikom se je stvar pojasnila takole:

Naročitelj je imel onstran 25 zavtikov. Dal je tihotancu pismeno naročilo za skladiščenje, ki je bil med vsemi še najboljši posten, ker je brez ugovora stavljal vse blago na razpolago. Ker je na skladišču predal od meje oziroma poti, kjer se je tihotapec zdel prehod najvarnejši, je moral zalogo prepeljati bliže. Dobil je voznička, ki mu je za 38 lir prepeljal 18 zavtikov v neko hišo. Lastnica hiše, za katero trdi tihotapec, da je preje ni poznal, je bila po kratkem obnavljanju pripravljena sprejeti blago v shrambo. Se isti dan je šel dvakrat čez mejo in prenesel 6 zavtikov, za kar mu je naročitelj plačal 200 lir. Tihotapec pa je hotel imeti menda 600. Nekaj dni je potem poteklo v pregovarjanjih, dokler ni naročitelj pristal, da mu plača zahtevano ceno za prenešene zavitke in za tiste, ki mu jih bo še prenesel. Sedaj se je tihotapec podal na drugo stran v družbi nekega tovariša pomagajoč. Naložila sta vsak po tri zavitke, med notjo pa sta naložila na obmejno stražo. Obtoženi tihotapec, ki jo je prvi zasedal, trdi, da je takoj odvzel tihotapsko blago in da se mu je tako posrežilo uiti. Tovariša pa so uleteli in z blagom vred prepeljali na carinsko stražnico. Tako je šlo 6 zavtikov »v izžubov«.

Naročitelj na tihotancu te njegove smole ni hotel verjeti in ker ga je sumil, da mu je nekaj izmaknil že iz prejšnjih zavtikov, ga je ovrnil sodišču. Moža so zaradi Medtem pa je naročitelj našel namestnika in ta

je v shrambi, kjer bi moralo biti še 6 zavtikov, našel le dva, pa še iz teh so zmanjkale nekatere stvari.

Tihotapec se je zagovarjal, da ni nič vzelo zase in je opisoval, kako so šle nekatere stvari v pogubo. Njegovo pripovedovanje je bilo še dokaj uverljivo, kajti oškodovani naročitelj ni mogel doprinesiti natančnih dokazov, da bi ga bil res obtoženi oškodovalec. Nasprotno je razprava pokazala, kakor je pri takih prepovedanih in kaznivih poslih navada, da je povsod, kjer je blago bilo shranjeno, bilo nekaj manj občutljivih zanimancev, ki so bili prepričani, da imajo pravico do izjemnih nagrad v blagu.

Razprava je bila končno zaradi zaslisa nja nekaterih prič preločena.

Tečaj za učiteljice

nadzornice kolonij

Visoki komisariat je odločil, da se organizirajo v prihodnjih poletnih kolonijah, ki bi mogle sprejeti okrog 5000 otrok obojega spola iz ljubljanske pokrajine.

Za pripravo potrebnega vodstvenega osebja se osnuje poseben tečaj, ki se ga bodo mogle udeležiti vse slovenske ljudske in meščanskošolske učiteljice, bivajoče v Ljubljani, tudi tiste, ki niso v službi, ter golenke petega letnika učiteljic.

Tečaj bo trajal 3 mesece, tedensko bosta dve predavanji, a poverjen je GILL-u in se bo pričel 10. marca t.l.

Ob zaključku tečaja bodo prejele obiskovalke izpričevalo za »nadzrateljico kolonij«. Ta naslov daje obenem prednost pri namestitvah za učiteljice v ljudskih in meščanskih šolah v prihodnjem šolskem letu.

Prizadete osebe naj predlože svoje prošnje do konca tega meseca IV. oddelku Visokega komisariata.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Petek, 13. februarja: Katarina Rič, Gregor II

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matice: Leteča trdnjava

Kino Sloga: V mreži

Kino Union: Kraljica snega

Umetnostna razstava bratov Vidmar v galeriji Obesnel na Gospodovski cesti, odprta od 9. do 16.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murtmayer, Sv. Petra cesta 78.

Namizni teniški turnir. Že napovedani namizni teniški turnir moštev bo SK Mladika priredila zaradi obširnosti programa, — ker bo moralo vsako moštvo igrati v vsakim, — v dveh tednih. Začne se v soboto 14. t. m. ob 13. in se nadaljuje v nedeljo od 9. dalje. Sodelovali bodo vsi ljubljanski klubi z več moštvii, tako da bo verjetno igralo osem moštev. Podrobnosti bomo še objavili.

Obnovite naročnino!

Uspehi borbe proti jetiki

Umrljivost za jetiko je v Ljubljani zelo nizka — Delo protituberkuloznega dispanzerja

Ljubljana, 13. februarja

V naprednih velikih mestih se radi pranašajo z nizko umrljivostjo za tuberkulozo; to je razumljivo, kajti za presojio spliš. njih zdravstvenih razmer je umrljivost za jetiko eno najbolj zanesljivih meril. Zato smo pa tudi lahko ponosni na zdravstveni napredek Ljubljane. Že prejšnja leta smo lahko sprevideli iz letnih poročil mestnega fizikata, da je umrljivost za jetiko v Ljubljani v zadnjih letih zelo nazadovala.

V zadnjem letu prve svetovne vojne je znašala umrljivost za jetiko v Ljubljani 52 na 10.000 prebivalcev. Predlaskim letom je bila umrljivost za jetiko dotlej najnižja, nižje najbrž ne bomo mogli več doseči; znašala je 7.05 na 10.000 prebivalcev. Lani je znašala umrljivost za tuberkulozo 8.52. — Ljubljancem je umrlo lani za tuberkulozo 81, in sicer 41 moških in 40 žensk. L. j. lemo je lani tuberkuloza zahtevala največ žrtve med starejšimi ljudmi, vendar je umrlo precej bolnikov tudi v starosti med 16 in 30. letom.

Tuberkuloza še vedno velja za tako zval. no socialno bolezen, čeprav nekateri zdrav. niki niso več tega prepričani. Značilno je pa vsekakor, da je tuberkuloza žela lani najbolj med pripadniki svobodnih poklicev; število umrlih za tuberkulozo med delavci in uradniki je bilo šele na drugem, oziroma tretjem mestu. Večina bolnikov je umrla za pljučno tuberkulozo, in sicer 82.7 odst. vseh smrtnih primerov za tuberkulozo. Opozoriti je treba tudi na to značilnost: prejšnja leta je umiralo za tuberkulozo

največ bolnikov v jesenskih in pomladnih mesecih, lani so pa smrtni primeri razdeljeni precej enakomerno na vse mesece. Kako izredno pomembna zdravstvena ustanova je protituberkulozni dispanzer v Ljubljani, smo imeli že večkrat priliko opozarjati, zlasti ob njegovih letnih bilancah. Tudi mestni fizikat zna pravilno ceniti delovanje te zdravstvene ustanove.

Protituberkulozni dispanzer v Ljubljani je bil ustanovljen l. 1931 ter torej deluje že 10 let. Vzdržuje ga v glavnem mestna občina. Prostore in rentgen nudi dispanzerju Zavod za socialno zavarovanje. Dispanzer je opravil tudi lani veliko delo, kar sprevidimo že iz naslednjih števil. Zdrav. niških preiskav je bilo v dispanzerju lani 99281. V zdraviljenje je bilo sprejetih na novo 94 bolnikov z odprto tuberkulozo. Dispanzer ima v evidenci 254 bolnikov z odprto jetiko. Rentgenoloških preiskav je bilo lani v dispanzerju 6346. Pnevmotoraksov je bilo 616.

Razen dela v samem dispanzerju moramo upoštevati še delovanje dispanzerskih sester zunaj zavoda; lani so sestre opravile 446 obiskov na domovih bolnikov in rev. nih ljudi. Posredovale so za socialno pomoč v 193 primerih. Tako je preskrbljeno bolnikom 9522 L podpor. Iz dispanzerskih sredstev je bilo izplačanih 510 L podpor.

V poročilu mestnega fizikata ponovno opozarjajo, da bi bilo neobhodno potrebno ustanoviti azil za revne bolnike brez stalnega bivališča z odprto tuberkulozo. Azil naj bi ustanovila občina.

Zveza se lahko ustanovi sama ali na zahtevo včlanjenih združenj krajevne urade, nazvane poverjenstva. Ta poverjenstva poslujejo kot krajevni uradi združenj, včlanjenih v zvezi. Po zaslišanju združenj in po dobljenem mnenju Visokega komisariata odloči Zveza ali se poverjenstvo ustanovi ali ne. Zveza tudi določa, kakšne odseke mora imeti poverjenstvo in katera združenja morajo ustrezno prispevati h kritju stroškov. Zveza tudi imenuje vodje, poverjenstev ter določa njih področja, ki pa ne smejo presegati normalno podpiranje krajevnih delodajalcev, pobiranje prispevkov, intervencije pri krajevnih oblastih, pošiljanje predlogov, zahtev in želja zvezj in združenjem, zbiranje informacij, poročil in statistike. V enem kraju sme biti samo eno poverjenstvo.

Dohodki

Dohodki zveze so redni in izredni: prispevki, ki pripadajo zvezi, obresti in dohodki od imovine ter ostali dohodki (darila, pristojbine, odtegljaji, prodaja publikacij itd.

Prispevki delodajalcev se delijo na redne in izredne. O njih sklepa zvezin svet na predlog izvršilnega odbora, njih pobiranje pa morajo odobriti organi Visokega komisariata. Izredni prispevki, katerih skupni znesek ne sme presegati polovice rednih letnih prispevkov, se morajo na drobno utemeljiti. Za pobiranje prispevkov od zamudnih zavezancev lahko pristojni organi Visokega komisariata na zahtevo Zvezinega predsednika uporabljajo predpise za pobiranje neposrednih davkov.

Sklepanje kolektivnih pogodb

Zveza je pristojna za sklepanje kolektivnih pogodb in sporazumov za ureditev gospodarskih odnosov, ki zadevajo vse skupine delodajalcev. Pogajanja z ustreznimi odseki in sindikati Pokr. delavske zveze za sklenitev pogodb, ki zadevajo eno izmed združenj Pokrajinske zveze delodajalcev ali odsek za obrtništvo, vodi predsednik prizadete združenja oziroma odseka za obrtništvo po predhodni pooblastitvi zvezinega predsednika. Če zvezin predsednik ni določil za podpis pogodbe predsednika prizadete organizacije, tedaj mora biti predsednik prizadete organizacije v pomoč pri dokončnem sklepanju pogodb ali sporazuma. Če se pri sklepanju enotne pogodbe, ki naj bi se uporabljala tako glede industrijske, kakor tudi obrtniške skupine, o kakem določilu ne doseže sporazum, se uporabljajo med tem določila, glede katerih ni spora, in se za sporna določila sklene pozneje dodatna pogodba.

Včlanjena združenja obvestijo Zvezo pravočasno o sporih, ki jih je treba rešiti s poravnalnimi ali razsodilnimi postopki. Za imenovanje predstavnikov skupin, ki jih zastopa Zveza v razsodišču, si mora Zbornica za TI, preden vloži predloge pristojnim organom Visokega komisariata, preskrbeti mnenje zveze. V primeru nesoglasja pa odloči Visoki komisariat. Zveza lahko iz lastnega nagiba na predlog svojega združenja ali na oblastveni poziv, posreduje v poravnalnem ali razsodilnem postopku, bodisi kot zastopnica pravne stroke ali pa da opozori na to, kar smatra za potrebno preobiti zaradi popolnega pretrasa spora. Zveza pa lahko pooblasti svoje združenje, da se udeležijo postopka namesto nje in po njenih navodilih.

Žena ima pravico do denarja za tekoče potrebe

Višje deželno sodišče v Königsbergu je izreklo načelno odločitev glede vprašanja ali ima zakonska žena pravico do denarja za vsakdanje manjše stroške. V obravnavanem primeru je šlo za ženo najemnika nekega zemljišča, ki je zahtevala od svojega moža, da ji mora dati vsak mesec za tekoče potrebe nekaj denarja. Toženc je ugovarjal, da to v malomeščanskih krogih ni običaj. Sodišče je pa prisodilo tožiteljici mesečno 10 mark. Po mnenju sodišča mora mož svoji ženi nuditi poleg vzdrževanja še nekaj denarja za manjše izdatke, za njene lastne tekoče potrebe. Pri tem pa ni važno ali je to običaj v onih krogih, iz katerih izhajata obe stranki.

Sindikati

Vsa štiri stanovska združenja so razdeljena v sindikate. Združenje industrijev in obrtnikov pa ima poseben odsek za obrtništvo, ki se delj na skupine. Predpise za ustanovitev in delovanje sindikata izdajo združenja sama, morajo jih pa predložiti zvezi v odobritev in morajo biti enaki za vse sindikate štirih združenj. Poseben predpis, pa se lahko določijo odseku za obrtništvo, sindikatu hišnih lastnikov, sindikatu poslovođij in sindikatu trgovinskih in zavarovalnih agentov.

Organi zveze

Predsednik, ki ga imenuje Visoki komisar, vodi in predstavlja Zvezo. Sam do-

V sleherno vas sadno sušilnico!

Velika korist sadnih sušilnic tudi za druge gospodarske stroke, ne le za sadjarstvo — Porast zanimanja za sadjarstvo med kmeti

Ljubljana, 13. februarja. Prejšnje čase je bilo mnogo težje dopovedati kmetom v krajih z zaostalim sadjarstvom, kako pomembna gospodarska stroka je pridelovanje sadja in da bi ji moral naš kmet posvečati prav tako veliko pozornost in skrb kakor n. pr. živinoreji. V teh časih go se kmetje sami prepričali v mnogih krajih, kako lepe dohodke daje sadjarstvo, kar jih je zelo izpodbudilo, da so se začeli mnogo bolj zanimati za sadjarstvo. Zato so se tudi začeli bolj oklepiti sadjarske organizacije in nedavno sta bili ustanovljeni dve podružnici Sadjarskega in vrtnarskega društva.

Delavnost podružnice SVD

Iz letnih poročil podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva je razvidno, da so bile vse podružnice lani še posebno delavne; njihovo delovanje je bilo uspešno kljub vsem težavam, ki jih ni bilo tako lahko premagovati. Tako si je naša Sadjarska in vrtnarska društvo s svojo široko razporejeno organizacijo po vsej pokrajini lani še bolj utrjilo sloves in položaj kot ena naših najboljših in najpomembnejših gospodarskih organizacij. SVD ne deluje le na podeželju, temveč tudi v mestih. Njegovo delovanje v mestih ima zlasti v teh časih izreden pomen. Težko bi našli katero drugo gospodarsko organizacijo, ki je storila danes več za povečanje in izboljšanje kmetijske produkcije, SVD ne pospešuje le sadjarstva, temveč si prizadeva, da bi se sadjarji posvečali v resnici umetnemu pridelovanju sadja, da bi se sadjarstvo razširilo tudi v kraje, kjer so dani zanj pogoji, stremi pa tudi, da bi se čim bolj razširilo umno sadjarstvo, ne le v mestih, temveč tudi na deželi, kjer je bilo doslej zelo slabo razvito. Društvo opravlja posebno važno nalogo že s svojim glasilom, ki bi ga ne smel pograti noben naš sadjar in vrtnar. Seveda je še tem večja pomena delo društva na samem terenu, delo organiziranih sadjarjev na deželi; sadjarji morajo delati vzajemno, če naj pričakuje primerne uspehe. To se je izkazalo že zdavnaj. Vzajemno nakupovanje potrebščin, sadnih dreves, škropiva itd. je lažje, kakor če je posameznik navezan sam nase. Nekatere priprave lahko organizirani sadjarji uporabljajo skupno, n. pr. škropilnice. Najbolj uspešna je skupna prodaja sadja. Organizirani sadjarji zatirajo vsi sadne škodljivce, tako da je delo v resnici uspešno; izkušnje so že zdavnaj pokazale, da je zatiranje sadnih škodljivcev uspešno le, če jih zatirajo vsi sadjarji v enem in istem kraju in ne le nekateri. Vsega tega so se zdaj začeli

živ zanimati tudi kmečki sadjarji, kar se očituje v delovanju podeželskih podružnic Sadjarskega in vrtnarskega društva.

Uporabnost sadnih sušilnic

Posebno dobro znamenje je, da kažejo kmetje živo zanimanje za zidanje sadnih sušilnic. Skoraj v vsaki večji vasi, kjer je vsaj nekaj umnih sadjarjev, si kmetje prizadevajo, da bi dobili sadno sušilnico. Ko so se kmetje prepričali, da je sadna sušilnica izredno koristna naprava, ki ne služi le sušenju sadja, jim ni bilo treba več dopovedovati, kako potrebno je, da dobi sušilnica sleherni vas, tudi tam, kjer sadjarstvo še ni posebno dobro razvito. Sadne sušilnice pospešujejo razvoj sadjarstva. Ko se kmetje prepričajo, da lahko koristno porabijo tudi slabše sadje, če imajo sušilnico, vedo tudi bolj ceniti ti sadni pridelek. Suho sadje gre dobro v denar in se ne pokvari, tako da je boljše trgovsko blago kakor sveže sadje. Doktor sadjarji niso še sušili sadja v takšnem obsegu, je slabše sadje, odnosno naglo pokvarjalo, navadno propadlo ali je pa bilo slabo izkoristno. Sadjarji, ki imajo sadno sušilnico, seveda stremijo, da bi priležali čim več sadja, zato sadjarijo tem bolj vestno in si prizadevajo, da bi napredovali. Toda stroški za sadno sušilnico so hitro poplačani tudi zaradi tega, ker kmetje lahko suše tudi zeljasta, solivje, gobe, koruzo itd. Sušilnic ne uporabljajo le jeseni, temveč skoraj vse leto.

Sušenje kruzice

Posebno važno je, da so sadne sušilnice dobro uporabne tudi za sušenje kruzice. Pri nas je sušenje kruzice v sadnih sušilnicah zdaj še posebno pomembna gospodarska zadeva. Zanjita leta so naši kmetje začeli pridelovati več kruzice. Kruzica zori mnogo pozneje kakor žito. Slaba stran je še v tem, ker kruzica ni takoj uporabna za mletje; treba jo je dobro presušiti. Naravno sušenje traja dolge mesece, tako da kruzica moko lahko začnemo uporabljati šele februarja ali prve pomladne mesece. V pokrajini, kjer pridelujejo mnogo kruzice, je v navadi umetno sušenje. Pri nas suše posamezni pridelovalci kruzico na pečen. Takšno sušenje je zelo zamudno in ni posebno priporočljivo iz zdravstvenih razlogov. Razen tega se kruzica na peči ne posuši dovolj enakomerno. Zato pa imajo naše sušilnice pri nas še tem večji pomen, kajti izkazalo se je, da se v njih kruzica posuši zelo dobro in hitro. Sušiti jo je treba le 8 do 9 ur. Razumljivo je, da je v modernih sušilnicah mogoče hkrati sušiti večje količine kruzice. Kakor rečeno, pa znajo

naši kmetje zdaj ceniti sadne sušilnice tudi, ker v njih suše zdravilna zeljasta in gobe. Izvoz zdravilnih zeljst in gob iz naših krajev daje našim ljudem velik zaslužek, saj dohodki segajo v milijone. Če zaradi tega so v mnogih krajih potrebne sadne sušilnice. Naša pokrajina ima prave zaklade v zdravilnih zeljstih, ki jih doslej še vedno nismo dovolj izkoristili. Če bomo imeli več sadnih sušilnic, se bodo lahko smatno povečali dohodki pri nabiranju zdravilnih zeljst.

Sušenje zelenjave v sušilnicah

Sadne sušilnice bodo dobile še tem večji pomen, ko se bo bolj razširilo sušenje zelenjave in solivja. Že lani se je izkazalo, kako velikega pomena za prehrano prebivalstva je sušenje, konzerviranje zelenjave in solivja. Sušilnice bi potrebovali predvsem v krajih, kjer je mnogo zelenjadarjev, ki pridelajo tudi dovolj povrtnine za konzerviranje. V zasebnih gospodinjstvih je sušenje solivja in zelenjave težavno, kakor so se prepričali mnogi, ki so se jeseni lotili tega dela. Kako dobro se lahko konzervira solivje, da ga smemo uvajati med izvrstno trgovsko blago, smo se prepričali jeseni na kmetijski velesejmski razstavi. Nekaj zavodov je razstavilo izvrstno konzervirano povrtnino. V malem obsegu je konzerviranje povrtnine tudi drago, ne le težavno, tveganje in zamudno. Zato bi bilo zelo potrebno, da bi Ljubljana dobila sadno sušilnico, ki bi hkrati služila za sušenje povrtnine. Za sadno sušilnico se predvsem zavzema večja podružnica.

Raje sadje kakor vino

Mnogi kmetje so lani spoznali, da bi kazalo boljše gojiti sadno drevje kakor trto na nekaterih krajih, ki niso idealni za vinogradništvo. Sprevideli so, da je sadjarstvo donosnejše, ker obdelovanje ni tako drago. Zato so sklenili, da bodo opustili nekatere vinograde in gojiti bodo začeli nizkoderbno sadno drevje, jablane in hruške. O prednostih nizkoderbnega sadnega drevja smo že pisali, potrebno bi pa bilo, da bi na nje pogosto opozarjali tudi kmečke sadjarje.

Dolenjska ima primerne pogoje za lep razvoj sadjarstva, kar uvidevajo zdaj tudi kmetje sami. Zato se pa tudi čedalje bolj izpopolnjuje organizacijsko omrežje naših sadjarjev na Dolenjskem; nedavno sta bili ustanovljeni podružnici Sadjarskega in vrtnarskega društva v Beli Cerkvi in Šmarjeti. Pristopilo je takoj mnogo članov.

ščanom, ki so utrpeli škodo po bombardiranju. Državni kreditni zavod bo dal sarajevski občini na račun stroškov za zgraditev dohodkov in ulic v delavski naselbini »Husein-kapetana Gradščevića« posojilo v znesku 25 milijonov kun. Finančni minister je dovolil sarajevski občini olajšave v pogledu obrestne mere.

— **Premenenje ulic v Travniku.** Takoj po ustanovitvi neodvisne države Hrvaške je mestno poglavarstvo v Travniku preimenovalo ulice v mestu. Ulice so dobile nova imena po hrvaških moških preteklosti in sedanosti. Vse ulice so dobile zdaj tudi nove napisne table.

— **Zagreb dobil velik mesarski dom.** Pri zagrebškem županu Ivanu Wernnerju se je zgledalo te dni odposlanstvo mesarjev pod vodstvom Milana Mokrovića. Zagrebški župan je predložil zahtevo, ki si je nadelo nalogo zgraditi v Zagrebu velik mesarski dom. Graditi ga začne, čim bo vreme za to ugodno. Mesarski dom bo zgrajen na vogalu Ivankove in Fabrikove ulice, a stroški zanj bodo znašali 10 milijonov kun. Dom bo moderna petnadstropna palača. V njem bo poleg drugih potrebnih ustanov tudi šola za mesarske pomočnike.

— **Cene konjev na Hrvaškem.** Na Hrvaškem so konji zelo dragi. V sredo teden je bil v Zagrebu dobro obiskan konjski sejem. Dogon konjev je bil zelo velik. Med priganimi konji je bilo nekaj zelo lepih. Kupčije so bile ves čas živahne. Cene najboljših konjev so bile visoke in vrstne s tendenco še večjega porasta glede na blizjajočo se pomlad, ko bodo morali kmetje obdelovati polja.

— **Stroge kazni zaradi pijančenja in ponašanja.** Zagrebška policija je aretirala v petek zvečer 20 ponašalcev in pijancev. Vsi so bili kaznovani s denarno globo po 1500 kun. Ker je bilo med njimi tudi več pijancev, ki so se nedostojno vedli, jih je policija kaznovala z zaporom.

— **Kaznovani prodajalci na zagrebških živilih trgih.** Tržni odsek zagrebškega mestnega poglavarstva je kaznoval mnogo prodajalcev, ki so kršili zakon o nadzorstvu in tržnem redu. Izrečeno so bile kazni v denarju, ki se lahko zamenjajo z zaporom.

— **Nezaposlenost v Zagrebu.** Po podatkih javnega urada dela v Zagrebu se je prijavilo od 24. do 31. januarja 358 nezaposlenih moških in 55 žensk. Posredovanj je bilo za zaposlitev 35 moških in 46 žensk. Med tednom se je znižalo število nezaposlenih za 91. Ob koncu meseca je ostalo registriranih še 1484 nezaposlenih moških in 639 žensk. Podpor je dobilo 747 nezaposlenih v skupnem znesku 134.800 kun.

— **Prodaja racinranega blaga v Zagrebu.** Zagrebško mestno poglavarstvo je odredilo, da smejo trgovine prodajati racinrirano blago samo proti dovoljenju odnosno nakaznici, izdani po pristojni oblasti. Ker more po veljavnih odredbah izdajati dovoljenja odnosno nakaznice samo ministarstvo za obrt, veleobrt in trgovino odnosno mestno poglavarstvo v Zagrebu, so vsa druga dovoljenja ali nakaznice neveljavne in trgovine na nje ne smejo prodajati racinriranega blaga. Takta dovoljenja in nakaznice ne bodo priznane niti za upravičenost za prodano blago, niti pri nabavi novih količin blaga. Trgovci, ki prodajajo racinrirano blago ter val prda, jatelj in porabniki so bili opozorjeni na to, obenem pa posvarjeni, da bo uvedeno tudi kazensko postopanje proti tistim, ki se te predpise kršijo.

Inseriraj v »Slov. Narodu«

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 14.30, ob nedeljah ob 10.30 in 14.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41
Ljudje in živali skrajnega severa v neopisnem boju za življenje in ljubezen

Bastard
Signe Hasso, George Loeckberg, Sids Borgstrom — Film je bil odlikovan o mednarodni razstavi v Benetkah

KINO UNION • TELEFON 22-21
Je li mogoče v sportu in zabavi najopolno zadovoljstvo? O tem razpravlja film

Kraljica snega
Ann Sheridan, Richard Widmark

KINO SLOGA • TELEFON 22-21
STAN LAUREL IN OLIVER HARDY
najpopularnejša komika v duhoviti moderni burki

Leteča vraga
V ostalih vlogah: Jean Parker, Reginald

Iz Ljubljane

— **Iz Mirza bo kmalu Popustil.** Čez noč je pritisnil precej občuten mraz in zdelo se nam je tem bolj mrazlo, ker se je prejšnje dni že precej ogrelo. Še večer popoldne je bilo prav prijetno toplo v solčnih zavetjih. V južnem delu mesta se je temperatura večer popoldne dvignila celo nad ledišče. Dnevna maksimalna temperatura je znašala večer v Trnovem +3°, med tem ko je znašala sredi mesta (v Zvezdi) —4°. Zunaj mesta se je čez noč mnogo bolj ohladilo kakor v središču. Tako je znašala davi temperatura na Barju —23°, v Trnovem —21°, v Rožni dolini —19° in v Zvezdi —16.8°. Večer se je snežna plast pod vplivom toplega solca še sesedla in davi je bila samo še 50 cm debela. Kakor smo pisali že večer, se nam zdaj ni treba več bati posebno hudega mraza. Jutri bo mraz najbrž že popustil, ker pušča zračni tlak.

— **Iz Skoraj 20 milijonov lir so v preteklem letu izdali Ljubljancem za alkoholne pijače.** Po podatkih mestnega trošarskega urada je bilo namreč uvoženih lani v Ljubljano 2.8 milijona litrov vina ter zatrosarinenega skoraj 3 milijona litrov piva. Mnogo hektolitrov je bilo uvoženega, odnosno zatrosarinenega tudi žganja vseh vrst. Nekaj teh alkoholnih pijač se je sicer iz Ljubljane zopet izvozilo, velika večina pa je bila konsumirana v mestu samem. Lahko računamo, da je odpadlo na vsakega Ljubljancana povprečno skoro 40 litrov alkoholnih pijač v teku lanskega leta, kar je vsekakor količina, ki ni razveseljiva. Prav tako malo je razveseljivo dejstvo, da so za alkoholne pijače žrtvovali Ljubljanci okrog 20 milijonov lir. Tudi ta številka znova kaže, kako pereč je za nas problem alkoholizma in kako je res zadnji čas, da se zavemo njegove resnosti in mu napovemo najostrejšo borbo.

— **Iz 410 km so dolge ljubljanske ceste in ulice.** Ako bi položili eno za drugo, bi dobili cesto, ki bi v ravni črti vodila od Ljubljane tja do Milana. Za mesto, kakor je Ljubljana, je ta dolžina cest zelo velika in močno obremenjuje mestni proračun.

— **Iz Zrebanja dobitkov nagradnega tekmovanja za »Gledališki kolektorček«**, ki ga je uredil operni režiser G. Emil Freilich, bo v nedeljo 15. t. m. ob 11. v Operi. Zrebanje bi se imelo vršiti že 2. t. m., a je bilo preloženo na prihodnji nedeljo. Zrebanje bo pred posebno komisijo strokovnjakov. Dobitki so postavljeni obistvno na ogled v Batini izložbi v Šelenburgovi ulici. Godčeva slika »Ples v operi« vzbuja upravičeno pozornost. Občinstvo pa se zanima tudi za ostale dobitke: lepe knjige naših mladih književnikov itd. Za Zrebanje vladaj v Ljubljani veliko zanimanje.

— **Iz Pred zaključkom umetniške razstave.** Kolektivna razstava bratov Nandeta in Draga Vidmarja v gornjih prostorih Obernelove galerije na Gospodarski cesti bo v nedeljo zaključena. Umetnika, ki sta po daljšem presledku zopet razstavila, sta dosegla videen uspeh. Ljubitelji likovne umetnosti so v velikem številu prišli na razstavo, ki bo odprta še danes, jutri in v nedeljo od 9. do 16.

— **Iz Objava.** Novinarska nabavljajna zadruga v Ljubljani objavlja, da Vladimir Regally ni več njen poslovodja, niti član in da torej nima pravice sklepati za njo nobenih poslov.

— **Iz Legitimacijske slike v 24 urah.** Varni izvrši Cater, Pod Rožnikom, cesta V/37, telefon št. 4939.

Iz Novega mesta

— **Novomeški Dopolavoro.** V ponedeljek 9. t. m. sta bili v Novem mestu v kinu Krki prvi dve predstavi novomeškega Dopolavora. Predvajali so znani film »Magdalena ima slabo v vedenju«. Prva predstava je bila dopoldne za dijake realne gimnazije, druga pa popoldne za člane Dopolavora in drugo prebivalstvo. Predstavi je prisostvoval tudi tajnik novomeškega Fašija g. Arto Varini, ki je z govorom pozdravil navzoče občinstvo. Obe predstavi sta bili polni. V ponedeljek 13. III. 1942-XX, se bo vršila nova filmska predstava novomeškega Dopolavora. Predvajali bodo film »Helena, študentka kemije«. Člani Dopolavora imajo proti izkaznici prost vstop, za ostale je vstopnina 1 lro. Predstava bo ob 15.30 popoldne.

— **Za mrtvega proglašem.** Novomeško okrožno sodišče je uvedlo postopanje, da se proglašajo za mrtvega posestnik Anton Jerman iz Smarjete pri Novem mestu, po roku iz Zaloga. Jerman je bil leta 1918, med prvo svetovno vojno, poklican k vojakom in je odšel s takratnim 97 pešposkom na bojišče. Svojem se je potem samno še dvakrat javil, od srede leta 1916 dalje pa ni o njem ne duha ne sluha, tako da so dani pogoji, da se proglašajo za mrtvega.

— **Novomeški obč. odbor je imel v soboto popoldne redno sejo pod vodstvom župana dr. Polenskega.** Po odredbi Visokega komisarijata ostanje občinske doklade k državnim davkom nespremenjene v višini 65%. Trošarina na vino bo znašala 1.30 lir, na močne alkoholne pijače pa 5 lir, s čimer bo izenačen odpadek, ki je nastal, ker niso bile uveljavljene nove višje doliade in trošarine V letu 1941, je imela občina 761.000 lir dohodkov in 700.000 lir izdatkov, tako da znaša prebitok 61.000 lir. Občinski odbor je naknadno odobrili 16.000 lir za nepredvidene izdatke, ki jih

je imela občina preko proračunskih postavk. Arh. ing. Mušiču je bila priznana nagrada 6000 lir za načrte za novo mestno kopališče na Krki. Poslopje ljudske šole je bilo zavarovano za pol milijona lir. Na mesto g. Gajeta, ki je podal ostavko, je bil v upravo hranilnice izvoljen g. Vrtočnik. Vincencijevi konferenci je bila dovoljena izredna podpora 5000 lir.

— **Pod obtožbo ribje tatvine.** Pred sodnikom poimencem s. o. s. g. Rezljem so se zagovarjali 9. t. m. trije fanti, ki so bili obtoženi, da so meseca maja, junija in julija lovili ribe v Krki v lovišču Antona Avseca in tovarišev. Prvotno je bil obtožen le eden od njih, ki je čez noč nastavljal mrežo v Krki. Lastnik lovišča ga je zalotil, ko je sušil mrežo ter ga naznanil, ker pa je ovađenemu nekdo povedal, da sta mu porabla ribe iz mreže dva njegova znanca, je ovađil ta dva ter navajal, da sam v resnici teh rib ni dobil. Razprava je bila preložena, da bodo zaslišane še nekatere priče.

Naše gledališče

DRAMA

Petek, 13. febr. ob 14. uri: »Boter Andraž«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Sobota, 14. febr.: ob 14.30: O, ta mladina. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 15. febr.: ob 14.30: Petrkove poslednje sanje. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

Komedija »O, ta mladina«, ki jo je napisal italijanski komediograf Gherardi, osvaja gledalca s tehostnostjo vanjo položnih misli o vzgoji in njenem odločilnem pomenu za življenjsko srečo. Posebno fina komika, s katero prikazuje idealizem in v nasprotju z njim sodobno realno mišljenje, ni brez ironije in vsebuje mnoge rancice. Igrali bodo Nablocka, Severjeva, Kralj, Nakrst, Gabrijeličeva, Lipah, Raziser prof. šest. Predstava bo v »boto ob 14.30.

Danes ob 14. bodo igrali po zelo znanih cenah od 10 lir navzdol Držičovo komedijo »Boter Andraž«. Komedija je bila napisana v 16. stoletju v razcvitu dubrovniške književnosti. Njen originalni naslov je »Dundo Maroje«. V predelavi in lokalizaciji prof. Rupla je prenesena komedija v slovensko slovenščino, ki jo je pisal baročni pisatelj Janez Svetokriški. Ta jezik daje igri, njeni situaciji in besedi komiki poseben čar.

OPERA

Petek, 13. febr.: zaprt.

Sobota, 14. febr.: zaprt.

Nedelja, 15. febr.: ob 10.: Princiska in znanj. Ob 14.: Seviljski brivci.

Opera pripravila pod muzikalnim vodstvom D. Zebreta v režiji C. Debeveca in koreografiji inž. P. Golovina Gluckovo delo »Orfej in Evridika«. Evridiko bo pela Vidaličeva Orfeja Golobova. Uporizoritev bo kratna predstava te opere pri nas. Lihroto je prevedel Niko Stritof. Snov obravnava zgodbo iz grške mitologije o ljubezni preko smrti.

MRAKOVO GLEDALIŠČE

Nedelja, 15. t. m. ob 10.30 popoldne: V Slavnostnem Finalu je Mraz na svojstven način prikazal poslednje dneve in življenjsko tragiko velikega komponista Čajkovskega. Delo je bilo že uprizorjeno pred meseci z velikim uspehom. Delo je zrealiziral avtor sam, ki igra Čajkovskega. Sodelujejo: Planinova, Rajnerjeva, Potokarjeva, Ponikvarjeva, Gorjup, Dolinar, Bezalj. Blagajna posluje v soboto, od 10. do 12. in od 14. do 16. in v nedeljo od 9. naprej v veči Frančiškanske dvorane.

Neraziskana Ognjena zemlja

Kot gost münchenske univerze je predaval oni dan prof. dr. Vrino Auer iz Helmskov o potovanju finske ekspedicije po Ognjeni zemlji. — Jasnjo je, — je dejal, — da bo minilo še mnogo let, preden bodo temeljito raziskani vsi zljaj deloma še neraziskani fjordi Ognjene zemlje. Prof. Auer, raziskovalec evropskega slovesa, je vodil že več finskih ekspedicij na Ognjeno zemljo in prodi z njimi tudi v kraje, ki sploh še niso bili raziskani. Predavatelj je strokovno opisal Ognjeno zemljo, zlasti pa naravne lepote njenih nešteti fjordov. Dočim je na obali Ognjene zemlje mnogo živali, izumira domače indijansko prebivalstvo vedno bolj. Za raziskavanje Ognjene zemlje so si pridobili mnogo zaslug tudi nemški raziskovalci.

Inserirajte v »Slov. Narodu«!

SKODELICA »ALPA«
ČAJA krepkosti in zdravje daja.

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA.
Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

V HLEV
sredi mesta sprejem se nekaj parov konj. Naslov v ogl. odd. »Slov. Narodac«.

KADILCI!
Poapnenja zil se obvarujete, če pijete redno medico, ki preprečuje rano staranje. Pravdo Ambrozevo medico dobite le v Meddarni, Ljubljana, Zidovska ul. 6.

več prvovrstnih devljarskih pomočnikov za damske čevlje s plutovino. Plača dobra. Nastop takoj ali po dogovoru. Ješe, Cesta na Loko 20.

Togal
ecco... la chiave della salute
evo vam ključ zdravlja
CURA INFLUENZA, ZDRAVI HRPO, NEURALGIE, REUMATISMI, VRAIGIJE, REVMATIZEM, LOMBAGGINE e rapido TRGANJE V LEDNJI in angustie nei colmi i dolori pomiri bolečine vsem bolnim.
L. G. MANZONI & C. - Milano - via Vercelli 9

DNEVNE VESTI

— **Italijansko rečno ladjeje.** Plovne reke in kanali merijo v Italiji približno 2000 km. Vodni promet, opravlja okrog 2000 ladij in ladje vseh vrst. Ogromna večina rečnih ladjev pa je manjšega obsega in le približno tri osimne ladji ima na 25 ton. Večje enote so razdeljene takole: od 26 do 50 ton ima 121 ladij, od 51 do 100 ton 241, od 101 do 200 ton 327, od 201 do 300 ton 44, od 301 do 600 ton 10 in nad 600 ton le 6 ladij.

— **Smrt slikarja Caviecinija.** V Mantovi je preminil doma in v tujini znani slikar Arturo Caviecinij. Uveljavil se je zlasti kot lesorezec. Kljub temu, da je bil star šele 34 let, je dosegel že velike uspehe na razstavah v Italiji in inozemstvu.

— **Velik uspeh razstave italijanske knjige v Berlinu.** Razstava italijanske knjige v Berlinu, o katere svečani otvoritvi smo poročali, je zbudila med prebivalstvom nemške prestolnice izredno zanimanje. Po prvotnem načrtu bi morala ostati odprta samo do pretekega torka, na željo, ki jo je izrazil nemški propagandni minister Gobbels, pa je bila podaljšana do sobote. Razen v ogromnem številu obiskovalcev se očituje uspeh razstave tudi v številnih pozivih, ki so prišli na razstavno vodstvo, da bi se razstava prenesla v druga večja mesta. Trgovski uspeh je izražen v izrednem številu naročil, ki jih je v teh dneh prejela »italijanska knjigarna« v Berlinu.

— **Dosmrtna pokojnina za Marconijevo vdovo.** Vdova Guglielma Marconija, markiz Cristini Bezzi Scali, je iz državne blagajne dovoljena izredna pokojnina v znesku 120.000 lir na leto. Pokojnina se ji izplačuje od 1. oktobra lanskega leta do njene smrti odnosno do konca njenega vdovstva.

— **Burja ju je vrgla v morje.** V sredo zvečer in pozno v noč je nad Savono in njeno široko okolico besnela silna burja. Kako velika je bila moč vetra, dokazuje tudi nesreča, ki se je zgodila na strmini Pietra Sbarbora. Močan sunk burje je pograbil dva pešca, ju dvignil in vrgel v morje. Na njune obupne klice je prišel nek mornar, ki je enega rešil s pomočjo vlačilne vrvi. Druga pa je medtem tok vode odnesel precej daleč od obale. Mornar se je pogumno pognal med visoke valove, srečno priplaval do potapljačevega se pomorskega in z velikim naporom spravil na suho tudi drugega pomorskega.

— **Narasil Tevera.** Iz Rone poročajo, da je Tevera zaradi dolgotrajnega obilnega deževja tako narasla, da teče v zvrhni strugi. V sredo popoldne se je njena gladina dvignila 7.50 nad normalo.

— **Umetnik iz Trieste razstavlja v Milanu.** 7 triestških umetnikov je pred dnevi kolektivno razstavilo svoja dela v Milanu. Razstava je pri občinstvu in pri kritiki dosegla velik uspeh. Adolfo Levier, ki je dolgo bival v Parizu, je napolnil s svojimi slikami dve dvorani: v prvi razstavlja akvarele, v drugi pa olja. Kritika mu priznava, da se je zlasti v oljih pokazal kot močna umetniška osebnost. Novejša dela razstavlja kipar Ugo Carà in kakor že tolikokrat so tudi tokrat njegova dela zbudila splošno zanimanje in priznanje. Med razstavljalci sta tudi dve slikarici: Maria Liprieri, ki se bavi tudi z novinarstvom, je dobra portretistka. Anita Pittoni pa se je posvetila popolnoma dekorativni umetnosti. Posvetila je ustvarjanju novih tkanin za sobne oprave z velikim okusom in prefinjenostjo. Tudi ostali trije Riccardo Bastanutto, August Cernigoi in Luigi Sacal očitujejo visoko stopnjo svojih umetniških sposobnosti.

— **Društvo prijateljev Japonske** ima svoje podružnice v vseh večjih italijanskih mestih. Sedaj je bila ustanovljena tudi v Milanu pod predsedstvom milanskega župana. Na zborovanju je bilo prečitano tudi pozdravno pismo japonskega veleposlanika v Rimu Horiokirija Zenbrija, v katerem poslanik med drugim izraža posebno veselje, da se ustanavlja milanska podružnica bas na državni praznik Japonske »Kigensetsu«, ko se slavi 2602. obletnica ustanovitve japonskega cesarstva.

— **Smrt starega župnika.** Na Frankolovem pri Celju je umrl tamošnji župnik Vlacelj Čeh. Dočakal je starost 76 let. Zadnjih 20 let je bil župnik v Frankolovem.

— **Plaz je zasul na poti iz Horjula v Polhov Gradec** posestnika Andreja Velkavirha doma na Korenem pri Horjulu. Plaz se je utrgal s strmega hriba in bil tako velik, da se Velkavirh ni mogel izkoptati iz njega. Ljudje so sicer prihajali takoj na pomoč in prišli so tudi gasilci. Ko pa so Velkavirha izkoptali, je bil že mrtev. Pod plazom se je zadušil, zadobil pa je tudi večje poškodbe.

— **Jubilej Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«.** Znanja Gotovčeva opera »Ero z onega sveta« je doživela oni dan v Zagrebu lep jubilej, namreč petdeseto uprizoritev. Ta opera je zelo priljubljena tudi v inozemstvu, zlasti v Nemčiji, kjer jo uprizarjajo z velikim uspehom že več let na 13 odrih.

— **Književni natečaj »Hrvaških kril«.** Da bi se razvila pri Hrvatih letalska književnost, kakor je to pri drugih narodih, je sklenila organizacija »Hrvaška krila« razpisati natečaj za najboljši roman iz življenja hrvaških letalcev. Določeni sta dve nagradi, prva znaša 4000, druga pa 2000 kun. Roman izda organizacija v svoji založbi. Poleg nagrade dobi avtor še poseben honorar po dogovoru.

— **Hrvaško delo o Irski.** Te dni je izšla v Zagrebu knjiga »Irska — zeleni otok«, ki jo je napisal dr. Josip Andrić. To je prvo izvršno delo o Irskem narodu, njegovi preteklosti in sedanosti, njegovem trpljenju in zmagah, njegovih idealih in velikanih. Pisana je na način, ki je nekako v sredini med potopisnimi doživljaji in opazovanji ter kulturno prosvetnimi studijami.

— **Novi proračun Sarajeva.** V zvezi s proračunom sarajevke občine za tekoče leto sta se mudila te dni v Zagrebu sarajevski župan Hasan Demirović in načelnik finančnega oddelka dr. Josip Trtnaj. Župan je izjavil, da v novem proračunu občinske davščine niso bile zvišane. Uvozina na robno je ostala v glavnem ista. Pri sestavljanju proračuna je sedan

V Evropi tiskajo letno 10 milijard živilskih nakaznic

Sistemi racioniranja najvažnejših živil se zelo razlikujejo po posameznih državah — Ogromna potrošnja papirja za nakaznice in poslovanje prehranjevalnih uradov

Februarska številka mesečnika »La Lettura«, ki jo izdaja v Milanu »Corriere della Sera«, prinaša zanimiv članek o živilskih nakaznicah v Italiji in drugih državah. Pisec je podrobno poučen o kompliciranem aparatu, ki je združen s sedanjim racioniranim prehranjevanjem Evrope, in navaja med drugim:

Prvič so se pojavile med francosko revolucijo

Vsa Evropa je danes v znamenju živilskih nakaznic. V prometu so nakaznice vseh razsežnosti in vseh vrst. Računajo, da jih tiskajo v Evropi letno najmanj 10 milijard, v Italiji sami pa 800 milijonov. Če k temu prištejemo še vsakovrstne obrazce, objave, zakone in podobno, kar je združeno s pravilnim delovanjem velikega in zapletenega prehranjevalnega stroja, ugotovimo, da je potrošnja papirja v ta namen ogromna.

Živilske nakaznice so poznali že v staroveški Italiji, imela pa so drugačen pomen in smoter. Prave in resnične živilske nakaznice, v obliki in s smotri, ki so bili zelo blizu današnjim, so se prvič pojavile med francosko revolucijo: 1. 1793 so jih uvedli v Parizu in drugih francoskih mestih. Omejevali pa so bile samo na kruh. Znan je sklep konventa, ki je 1. 1795 določil, da bodo prejemali delavci za 50 odstotkov višji obrok kruha kakor ostali potrošniki.

Kako je bilo med prejšnjo svetovno vojno v Italiji

Živilske nakaznice so se med prejšnjo svetovno vojno pojavile v Italiji šele 1. 1917. marca v Firenci, aprila v Milanu in nato v drugih mestih. Najbolj razširjene so bile nakaznice za kruh, ki so bile v veljavi v tretjini vseh občin. Vsi zadevni ukrepi so bili prepuščeni uvidnosti prefektov in občinskih uprav, kar je vneslo v racioniranje precejšnje razlike. Običajni mesečni obrok kruha v Milanu brez dodatkov je znašal 7,5 kg — z dodatki za delavce največ 12 kg — v Genovi in Cremoni 6 kg, v Firenci 8,4 kg.

Za enotno ureditev, kakor je izvedena danes, so takrat še manjkali potrebni pogoji. Proizvajalci in trgovci so postopali in delovali vse preveč za individualne koristi brez potrebnih socialnih in gospodarskih obzirov.

Vse nakaznice so danes razdeljene na odrezke, na katerih so natpisani različni podatki. Pogosta, toda ne splošna je navada, da se na odrezku označi tudi količina, do katere upravičuje odrezek. Naj pa bo odrezek izdelan kakor koli, v praksi se omeji vse na odprtje in v zameno za določeno količino racioniranega živila za ceno, ki je določila oblastna in ki je za vse enaka pri enaki kakovosti.

Zakaj toliko živilskih nakaznic

Dva nagiba sta: prvi čisto ustvariti samostojno nakaznico za vsako vrsto ali skupino živil, kar sicer ni potrebno, vendar pogosto. (V Italiji so z 1. januarjem združili na eno samo nakaznico, ki je manjšega obsega kot prejšnje, odrezke za olje, maslo, svinjsko mast, blago za mineštvo, sladkor in milo.)

Drugi pa hoče ustvariti različne nakaznice za številne razlike v obrokih. V Italiji obstaja enoten obrok za maslo, sladkor in meso. Nasprotno pa je v Nemčiji v veljavi 6 vrst različnih masločnih obrokov in torej 6 nakaznic (od 3 let; od 3 do 6; od 6 do 14; od 14 navzgor; za težka dela; za najtežja dela), v Franciji tri vrste (običajne, za težka dela, za najtežja dela), v Švici dve (za otroke in odrasle).

Za meso je v Nemčiji 5 skupin obrokov in nakaznic, v Franciji tri. Za testenine in riž sta v Italiji v veljavi dva obroka (običajni in za težka ali najtežja dela, ko se dobi dodatna nakaznica), v Franciji tri (do 3 let, od 3 do 6 let; nad 70 let; od 1 leta do 69 in nihče upravičen do nakaznic), v Švici dva (za otroke in odrasle). Največja in najpogostejša je razlika pri kruhu: v Franciji so v veljavi 4 vrste obrokov (prej so jih imeli celo 7), v Nemčiji 6, v Italiji 4 in v Španiji tri.

Nakaznice so odpravile čakanje v vrstah

Največja zasluga, ki pripada nakaznicam, je, da so odpravile čakanje v vrstah.

Ezio d'Errico

Nos iz lepenke

35

»Ali je mogoče?«
»Komisar Richard tako pravi in to naj vam zado-
stuje.«

»A jaz po tem takim...«
»Pomagali mi boste odkriti morilce svojega strica, čigar spomin bo ostal neomadeževan... že zato, ker ste danes edini grešnik v... kajti zakrivil ste uničenje starin spadajočih v umetnostno dediščino države... A to je stvar, ki jo bomo skušali spraviti nekako v red... Do svidenja!«

Naglo se je izmaknil jetniku, ki ga je hotel po vsej sili ujeti za roko, da bi mu jo poljubil, in smuknil iz celice.

Paznik, ki je v ozadju hodnika vlekel pipo, je prihitel in dvakrat zaklenil vrata celice.
Šele zunaj je Richard potegnil rutico iz žepa ter si obrisal pot, ki mu je curil po čelu. »Najlepše v vsej stvari je to, da niti ne vem, kakšna reč je, urnik!« je vzkliznil s tako smešno osuplostjo, da je Milton buhnil v odkritorčen smeh.

VIII poglavje

TRETI SLUČAJ

Doktor, ki je bil v neregristrirani tvrdki Richard & Milton posebni izvedenec za kulturna vprašanja

pred trgovinami ali pa ga vsaj zmanjšale na najmanjšo mero. Ta učinek so konec prejšnje vojne dognali tudi statistično v veliki evropski prestolnici Statistika obsega podatke o številu oseb čakajočih pred trgovinami v najpomembnejših urah štiri tedne pred uvedbo nakaznic in dva tedna po uvedbi.

Zanimivo je, da je najmanj oseb — v dobi pred uvedbo — čakalo na živila ob ponedeljkih (vedno manj kot 50.000), ob tor-kih so vrste še precej narasle (od 150 do 190.000). Ob sredo je bilo različno: prvi teden manj kot v torek (okrog 150.000), drugi teden več (blizu 200.000), tretji teden približno enako (okrog 150.000) in četr-ki so približno enakih meril kot srede. V petek in soboto pa so vrste ogromno porasle: v petkih na približno 350 do 400.000 in ob sobotah na 450 do 550.000 čakajočih oseb.

To so ogromne številke, ko si že komaj predstavljamo, koliko dragocenega časa je šlo v izgubo, koliko je trpel živčni mir in

podobno. Po uvedbi živilskih nakaznic pa se je vse to zmanjšalo na najmanjšo mero.

Predlog za izboljšanje

Poslovanje z živilskimi nakaznicami, čeprav so ga sedaj v primeri s poslovanjem med prejšnjo svetovno vojno izboljšali, je še vedno komplicirano. Zamislili o izboljša-nju so zaželele in nekateri znani predlogi v tej smeri so vredni upoštevanja.

Najtehtnejši predlog reforme, ki bi močno olajšal poslovanje, se zdi piscu strokovnega članka v reviji »La Lettura« tale: Namesto tiskanja nekaj stotin milijonov nakaznic, njih označevanja, nadzorovanja itd. bi se naj uporabljali žetoni iz kovine, plastičnih snovi ali stisnjenega kartona, v različnih velikostih tako za posamezne vrste kot za razlike v obrokih. Vsak bi jih dobil toliko, kolikor mu jih pripada in bi jih ob nakupih izročal prodajalcu. Ta bi jih zopet izročal prehranjevalnim uradom, ki bi jih nato vrnil v promet. Zamisel je nedvomno dobra in o tem ni treba razpravljati. Razpravljanje pa bi bilo mogoče, ali to je mogoče uveljaviti brez dolgotrajnih priprav.

Ne hodimo predaleč od narave

Zdravniki bi morali priznati to, kar je dobrega na naravni medicini

Po svetovni vojni 1914—1918 so začeli v mnogih državah govoriti o krizi v medicini. Zdravniki naj bi bili v pretiravanju strokovnega znanja izgubili pot do človeške duše, preželi naj bi bili bolnika samega in vse, kar je dobrega v laični medicini in naravnem zdravstvu. Tako naj bi bili sami krivi, če se je začelo med ljudstvom na eni strani širiti, znanje za naravno zdravstvo, za razna zdravila, za čisto, na drugi pa nezaupanje do znanstvene medicine in torej tudi do zdravnikov. Izkušeni zdravniki, tako znani raziskovalci raka Lieck in kirurg Bier, sta razglašala vest zdravniškega stanu, češ, da bi morali zdravniki priznati, kar je dobrega na ljudski medicini in naravnem zdravstvu.

Tako je bila v duhu socialne medicine in obnove zaupanja do znanstveno izobražene-ega zdravnika važna na oga državnega zdravstvenega vodstva v Nemčiji poravnati brezplačno ni spor o medicini; ter spaviti pod kontrolo znanstvene misli, ljudsko medicino, naravno zdravljenje in znanstveno medicino v eno samo zdravno sintezo. To se je zgodilo v zadnjih letih potem zakonodaj-nih ukrepov in širšipotezne higijenske iz-obrazbe ljudstva.

Naloga znanstvenega zdravstva je bila proučiti ljudsko medicino do njenih korenin in dognati, kako učinek sega, nena praktična uporabnost in izkazalo se je, da so bila mnoga občajna ali na novo odkrita zdravila znana v ljudskem zdravilnem za-kladu, la so jih pa ljudje pogosto napačno uporabljali. Tako je recimo digitalis zda-avilo proti srčnim boleznim, ki ga uporablja-jo zdravniki vsega sveta. To zdravilo je pa pobral nekoč neki zdravnik iz k.šue slo-mašne škotske zemlje, ki je nabirala in prodajala zdravilna zelišča. Ljudstvo pa veruje, da je to zdravilo proti v. d. n. In kakor s tem zdravilom je bilo tudi z mno-gimi drugimi ljudskimi zdravili.

Naravno zdravstvo izhaja iz dejstva, da mora človeški organizem kakor vsako živo bitje računati na naravnimi čutilmi svojega okolja, ki bolj ali manj vplivajo nanj. Pod njihovim vplivom se izjemljajo načen življenja in sploh vse življenjske funkcije. Med take naravne čutilne spada v prvi vrsti voda, dalje zemlja, toplota, mraz, solnce, svetloba, tema, gibanje, mirovanje, prehrana in dihanje, pa tudi v duševnem pogledu volja in čustvo. Naravno zdravstvo kaže tudi sposobnost in prizadevanje pri-agojiti se vsem zunanjim pogojem. Ona se naslanja na povsem pravilno načelo, da lahko naravni, zunanji vplivi, ki ohranijo živ organizem zdrav ali ga pa celo pos-kušajo, v primeru bolezni, pozpet ozdravijo. Naravno zdravstvo pa kaže nagnenje k pretiravanju terapije z »naravnimi« čin-tilji, in jo postavi v povsem neutemeljeno nasprotje z »nenaravnimi« kemičnimi zdra-
vili. Znanstvena medicina je lahko poka-
zala na to, da so nastale mnoge naravne
zdravstvene metode iz znanstvenega raz-
iskavanja in da so jim pripomogli, do ve-
ljave zdravnikov, sami. Zdrav pa skrbita dr-
žavno zdravstveno vodstvo in zdravniška
stanovska organizacija za to, da grajo na-
ravni zdravstveni ukrepi tudi v zdravniški
terapiji večje vloge. Na drugi strani poma-
gajo praktični ukrepi državnemu zdrav-
stvenemu vodstvu na polju preskrbe z vi-
taminami recimo k temu, da izginejo mnogi
stari predsodki proti kemičnim zdravilom.

Indijane visoko gori na severu Kanade
poznajo proti skorbutu, ki uniči ob pomanj-
kanju hrane cela plemena, zanesljivo zdra-
vilo — čaj iz smrekovih igel. Že stari Vi-
kingi so vedeli na svojih dolgih vožnjah
po morju, da je čebula izvrstno zdravilo
proti skorbutu. Veliki raziskovalci novejš-
ega časa so pogosto rešili člane svojih
ekspedicij s takojšnjim dovolom svežih
rastlin in solivja. O Nansenju je znano, da
je uspel na svojih dolgih vožnjah v ledu in
snegu tudi nevarni boleznij samo tako, la
je skrbno sestavljal svoj proviant. Znan-
stvena medicina se je zanimala za vzroke
in dognala, da je v smrekovih igah, čebuli
in svežih rastlinah vitamin C, ki učinkuje
proti skorbutu. Toda s to ugotovitvijo se
znanstvena medicina ni zadovoljila. Ona se
zanimava za tisto, ki kemični sestav tega
vitamina. Odkrila je, da gre tu za askor-
binsko kislino. In posrečilo se je izdelati
to kislino sintetično. Sistematični poskusi
najprej na živalih, potem pa še na ljudeh
so pokazali, da glede učinka ni nobene raz-
like med umetnim in naravnim vitaminom.

Pri proučevanju učinkov vitamina in nje-
govega pomanjkanja v organizmu so bi
odkrito bolezni, ki se pojavljajo prav
iz pomanjkanja te snovi. V laboratoriju so
poskusili z morskim; prašički pokazali, da
postanejo te potrebuje in ljubke živalice
mnogo bolj odporne proti raznim živali k
m. kužnim boleznim, če loži njihov organ-
zem več vitamina C. To pa vodi k poskusom
na človeku. Izkazalo se je, da porabi človeški
organizem več vitamina C, če trese človeka
mrzlica. V takem primeru je treba človeku
poskrbeti na pomoč z umetnim vitaminom.
V splošnem lahko trdimo, da je pomanj-
kanje vitamina C v h.ani krivdo, da so lju-
dje v naših krajih v pozni zimi in zgodnji
pomladi tako nagnjeni k nalezljivim bolez-
nim in utrujenosti ter da jim delo nič kaj
ne diši. Zato da ego zdaj v Nemčiji bombo-
ne z umetnim vitaminom C otrokom v šo-
lah in delavcem v tovarnah. Obenem vido-
mo na tem primeru tesno povezanost me-
ljudsko medicino, naravnim zdravstvom in
znanstveno medicino.

Inseriraj v »Slov. Narodu«

je moral razložiti komisarju, kaj so »urniki«.

»Urniki« so bili tako rekoč predniki današnjih
molitvenikov... razumete?«

»A zakaj so tako dragoceni?«

»Najprej zaradi svoje starosti, ker segajo nazaj
do konca XV. ali do začetka XVI. stoletja, potem
pa tudi zaradi svoje umetniške vrednosti... so nam-
reč pergamentaste knjižice, okrašene z nenavadno fi-
nimi miniaturnami... Običajno vsebujejo mimo to-
ledarja za dvajset let več odlomkov iz štirih »van-
geljev, mimo tega pa molitve ali ure« to je, molitev
s Devici Mariji, molitev h Križanemu, molitev k sve-
temu Duhu, sedem spokornih psalmov litanije itd.
td. Vsaka stran je bila obrobljena s krasnim
kvadrirjem, s svetonisemskimi slikami, podobami baje-
stvenih in domačih živali ter najrazličnejšimi sim-
boli. Med besedilo so bili razpotaknjeni tudi leso-
rezi, ki so večinoma predstavljali prizore iz stare in
nove zaveze...«

»In se je ohranilo mnogo teh knjig?«

»Zelo malo... sodim celo, da popolnih izvodov
sploh ni več... Zamislite si, da so bile že od XVII.
stoletja te knjižice tako dragocene, da je en sam
zvod ali tudi le kosček izvoda pomenil veliko oboga-
titev dote vsakega plemiškega delca. Zato je ro-
dinski glavni, ako je imel en »urnik« na tri ali štiri
rodne hčere, sleherni izmed njih poklonil v svatbe-
ni dar odlomek te dragocene knjižne starine, ki ga
je nato podedoval prvorojenec vsake nove rodbine.
Tej navadi smo nemara dolžniki za to, da zdaj niti

Na proslavi 19. obletnice Milice je Duce osebno odlikoval svoje v vojni padlih članov Milice

Pogreb veleposlanika Attolica

V sredo je bil v Rimu svečan pogreb umrlega italijanskega veleposlanika pri Vatikanu Bernarda Attolica. Pogrebni svečanostim je v imenu papeža prisostvoval vatikanski državni tajnik kardinal Maglione v družbi še nekaterih kardinalov. Med žalnimi gosti so bili zunanji minister grof Ciano, predsednik senata Suardo, predsednik Korporacijske zbornice mini-ster Grandi, ministri Bottai, Peruzzi in Riccardi ter drugi odlični predstavniki. Polnoštevilno so bili zbrani v Rimu in pri Vatikanu akreditirani veleposlaniki in poslaniki. Pogrebni spreved se je pomikal do postaje, od koder so truplo pokojnega odličnega diplomata odpeljali v njegov rojstni kraj Adelfio Caneto, kjer so ga položili k večnemu počitku v rodbinsko grobnico. Med nešteti žalnimi izjavami, ki jih je prejela vdova pokojnega veleposlanika, so tudi brzojavke papeža Pija XII., Kralja in Cesarja Viktorja Emanuela, in kancelarja Hitlerja.

Jubilej slovečega mostu

Eden najslavnejših mostov na svetu, Rialto v Veneziji, je star že 350 let — Kaj je novega na Rialtu? — tako se začne pogovarjati v Shakespearevih delih dva prijatelja. Že v onih časih je bil torej ta most zbirališče prijateljev, ki so si pripovedovali na njem najnovejše vesti. Ko so ga hoteli zgraditi, so imeli venezijanski vlastel in pred seboj tudi Micheangelove in Sansovinove osnutke. Vendar so se pa odločili za načrt mnogo manj znanega Antonia da Pontia, ki je bil pripavljen po-
staviti na temelje 12.000 v tla zabitih bre-
stovih pilotov in na nje položiti v meces-
novih hlohov za takratne čase pravo čudo
obokanega mostu. Prebivalci Venezije mu
pa niso nič kaj zaupali. Mož se je moral
tako zelo boriti proti njihovem nezaupa-
nju, da se je moral zagovarjati celo pred
sodščem, ker so mu očitali, da je napravil
slabe temelje. To se je zgodilo, še p.e.en
so ljudje sploh videli, kakšen bo bodoči
most. Komaj so bili položeni temelji, že so
začeli leteti od vseh strani neosnovani očit-
ki, da niso dovolj trdni in da ne bodo mogli
nosti mostu. Toda Antonio da Ponte je
kmalu slavil zmago nad svojimi nasprot-
niki.

Tam, kjer je nastal kamnit most, je bilo
prej več lesenih. En lesen most se je podrl
leta 1442 med obiskom princeze Aragonske
in sicer zaradi silnega navala občinstva.
Pri tem je utonilo 20 ljudi. Potem so si
tolgo pomagali tako, da so usmerili ves
večji promet s pomočjo broda preko Ca-
nale Granje, dokler ni bil pred 350 leti
končno zgrajen kamnit most, ki spada po-
eg Karusovega hrama, Markovega stebra
in Dožev palače med svetovno znane zna-
menitosti Venezije.

Najbolj žalostno

Brahms je dirigiral na Dunaju svojo prvo
simfonijo (C-moll), ko je takoj po koncer-
tu prihitel k izjemi vnet obiskovalec kon-
certov in mu izrazil svoje občudovanje ter
navdušenje za novo skladateljevo delo. Ob-

enem je pa pripomnil, da je vendarle ču-
do, kako zelo se prvi glavni motiv začne-
ga stavka naslanja na glavni motiv zad-
njega stavka Beethovne »Devete«. Brahms
je mrkega obraza priklimal. — In
veste, kaj je pri tem najbolj žalostno? —
je vprašal po daljšem molku. — Prijatelj
koncertov ga je vprašujoče pogledal. —
Da vsak oseti to takoj opazi, — je dejal
Brahms.

Nürnberške polenovke

Bavarski vojvoda se je peljal nekoč iz
Nürnberga po deželni cesti domov. Pot ga
je vodila mimo ribnika, kjer je kmet lovil
ribe.

— Kakšne ribe pa loviš tu? — ga je
vprašal radovedno.

— Velike in majhne, — je odgovoril
kmet, ne da bi se dosti zmenil za vojvodo.

— Ali loviš tudi polenovke? — je hotel
vedeti vojvoda.

— Ne, te pridejo iz Nürnberga, — se je
glasil odgovor.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 14. FEBRUARJA 1942-XX

Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pes-
mi in melodije, v odmoru napoved časa.
8.15: Poročila. 12.15: Koncert Maignjevga
dua na harmoniko. 12.40: Orkester pod vod-
stvom mojstra Angelina. 13: Napoved ča-
sa, poročila. 13.15: Poročila glavnega stana
Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Ko-
morni trio iz Ljubljane. 14: Poročila. 14.15:
Lahka glasba pod vodstvom dirigenta Pe-
traliča. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15:
Plošče Cetra. 17.55: Plošče. 18: Predava-
nje g. Skaličevega za kmečke gospodinjice
v slovenščini, o obleki. 19.30: Poročila v slo-
venščini. 19.45: Simfonična glasba. 20: Na-
poved časa, poročila. 20.20: Komentarji k
dnevni dogodkom v slovenščini. 20.40:
Prenos iz milanske Scale: Verdi, Otello.
V odmorih predavanje in zanimivosti v slo-
venščini.

Milton se je bil znova zatopil v čitanje časnikov,
in v tej tišini, ki jo je prekinjalo samo enakomerno
škrabljanje dežja, ko je udarjal ob okno, je objestno
kakor glas vsiljivega tučja zabrel telefon in zmoti-
l mehko lagodnost jutranjega brezdeležja.

»Halo... da, komisar Richard... kaj pravite?«
Nikar tako močno ne zvonite... aha, Avenue des
Ternes? Hotel Neuilly... razumem... precej pri-
dem...«

Tako nervozno, da se je doktor začudeno ozrl, je
komisar položil slušalo na vilice, nato pa vzkliznil:
»Milton, pojdiva... neki nadzornik politične briga-
de mi je pravkar telefoniral, da so našli v brlogu
pod stopnicami truplo Filiberta Massona...«

»Sobarja pri markizu de Villeroyu?«

»Prav tega... umorili so ga snoči med hišnimi
vrati...«

»In tudi on...?« je doktor razburjeno zajecjal.

»Seveda... tudi ta ima lepenkast nos?«

Mraz je bil še buje pritisknil in ob prvih buhlih se-
vera se je bil že izpremenil in sneg.

V pariški megli so zdaj snežne lehe še bolj pod-
črtavale čudne zaslone iz peščenih vreč, ki so obda-
jali spomenike, in iz teh močnatih kupov je štrlela
tu konica obeliska, tam bronasta roka v ponosnem
zamahu, kakor bi se kip dušil pod svojo oblogo in
nemo klical na pomoč.

Ko je taksi dospel na Avenue des Ternes, je bilo
čudno, lice hotela Neuillyja ena izmed prvih podro-
bnosti, ki so zbudile komisarja v oči.